

Säkrast med kärnkraft

CONTRA

för frihet - mot socialism

nummer 4 1978

årgång 4

Säkrast med kärnkraft

Contra har tidigare bara i någon enstaka notis behandlat kärnkraften. Vi är väl medvetna om att många av Contras läsare är motståndare till kärnkraft. När vi nu tar in ett antal artiklar som kommer att uppfattas som kärnkraftsvänliga så är vår förhoppning att dessa läsare inte bara "slår bakut", utan att de förutsättningslöst studerar sakinnehållet. Artiklarna om kärnkraften faller inom tidskriftens övergripande program. Vi presenterar fakta, men vi tar inte själva ställning. Vi plockar fram det faktamaterial som av olika skäl förbigås med tystnad i den etablerade pressen. Men vi är väl medvetna om att vi i själva urvalet av fakta låter vissa värderingar vara styrande.

Kärnkraftsinformationen i svenska massmedia påminner mycket om behandlingen av de kommunistiska staterna. Fakta förvrängs. Värdefull information förtigs. Bara den ena sidan kan göra sina argument hörda.

Artiklarna om kärnkraften bygger på Petr Beckmanns bok "Säkrast med kärnkraft" som nu distribueras av Contra förlag. Boken är rikt illustrerad. En extremt fördelaktig prissättning har möjliggjorts genom ekonomiskt stöd från Energisparkommittén. De ekonomiska kalkylerna pekade ursprungligen på ett bokhandelspris på 45:-. Genom Contra kan boken nu köpas för endast 19:-.

Redaktionen

En av de frågor som diskuterats intensivast i kärnkraftsdebatten är risken för större olyckor med åtföljande radioaktiva utsläpp. I skräckvisioner har man målat upp bilder med tusentals dödsoffer.

Det är lätt för kärnkraftsmotståndare att sammankoppla de två orden "atom" och "bomb" och sedan låta atombombens fruktansvärda verkningar antyda att även ett kärnkraftverk skulle kunna explodera på samma sätt som en atombomb, om det blev något fel i systemet.

Argumentet framförs knappast i den seriösa debatten, men inte sällan i den okontrollerade agitationen "man mot man".

Kärnkraftverk kan inte explodera

Låt oss först som sist konstatera att det är fysisk omöjlighet för ett kärnkraftverk att explodera som en atombomb. För att få en atombomb att explodera krävs höganrikat uran, dvs uran med en hög koncentration av uran 235 (i naturen finns två typer av uran, uran 235 och uran 238; 99,3 % av uranet är uran 238, men det är bara de 0,7 % uran 235 som används i atombomber och i dagens kommersiella kärnkraftverk). I en atombomb måste man höja andelen uran 235 till mer än 90%. Det är mycket dyrt och besvärligt. Lyckligtvis räcker det i ett kärnkraftverk att använda bränsle som håller drygt 3% uran 235. Det är dyrt nog att höja andelen uran 235 från 0,7 till 3%. Vad som är väsentligt är emellertid att det är en fysikalisk omöjlighet att få uran med så låg halt att "explodera".

Det är alltså inte en atombombsliknande explosion som man föreställer sig när man talar om kärnkraftens risker. Det är en helt annan olycka det måste vara fråga om. Den värsta tänkbara olycka kallas med amerikansk terminologi för Loss of Coolant Accident, LOCA. Det är mycket osannolikt att en sådan olycka skall inträffa, men det kan hända.

Ett kärnkraftverk fungerar i princip på samma sätt som ett kol- eller oljeeldat ångkraftverk. Men istället för att bilda ånga genom att elda upp kol eller olja bildas ångan genom en kärnreaktion i själva reaktorn. I reaktorn är temperaturen hög och värme bildas hela tiden genom kärnreaktionerna i uranet. En absolut förutsättning för att kärnreaktionerna skall fortsätta är att det finns vatten tillgängligt. Vatten ingår som en del i processen. Försvinner vattentoppen upphör kärnreaktionen automatiskt. Man kanske då skulle kunna tro att bränslet slutar att ge värme ifrån sig, men riktigt så enkelt är det inte.

Under kärnreaktionen i uranatomerna bildas olika radioaktiva avfallsprodukter. Dessa lämnar värme ifrån sig när de faller sönder, vilket sker naturligt under lång tid. Den värmen fortsätter att bildas även om den process som man egentligen är ute efter att utvinna värmen ifrån upphör.

Nödkylning

Har reaktorn varit igång tillräckligt länge finns det så mycket avfallsprodukter att bränslet skulle kunna smälta ned, om ång- och kylsystemet skulle upphöra att fungera.

Smältande metall ställer till stora skador om det får möjlighet att rinna ut i omgivningen. Särskilt allvarligt skulle det naturligtvis vara om flytande metall som sprider radioaktiv strålning kom ut i naturen. Därför finns det en rad säkerhetssystem.

Först och viktigast är nödkylsystemet. Det är konstruerat på ett sådant sätt att det automatiskt träder i funktion om det ordinarie kylsystemet skulle falla ifrån. Det skall vara så kraftigt tilltaget att det inte bara ska kunna klara av den ordinarie kylningen av reaktorn, utan att det ska klara av att omgäende ta över hela kylningen om huvudröret i det ordinarie kylsystemet gick tvärs av och de avbrutna rörändarna fördes isär så att inte en droppe vatten tog sig igenom systemet - från den ena sekunden till den andra.

Viktigt är att det ordinarie kylsystemet och nödkylsystemet är helt skilda system - rör, pumpar, elförsörjning etc.

Under cirka 1.000 reaktorår (om tjugo reaktorer drivs i tre år blir det 60 reaktorår), som är världens hittills samlade erfarenhet av kärnkraftverk i praktisk drift har nödkylsystemet behövt användas en enda gång i nämnvärd utsträckning. Det var efter en brand i det amerikanska kärnkraftverket Browns Ferry, då man avskiktligt tömde delar av det ordinarie kylsystemet.

För att testa om nödkylsystemen fungerar i praktiken har den amerikanska kärnkraftsinspektionen byggt en särskild testanläggning på 55 MW i Idaho. Vid de prov som har gjorts se-

dan 1976 har systemet fungerat som var förutsett.

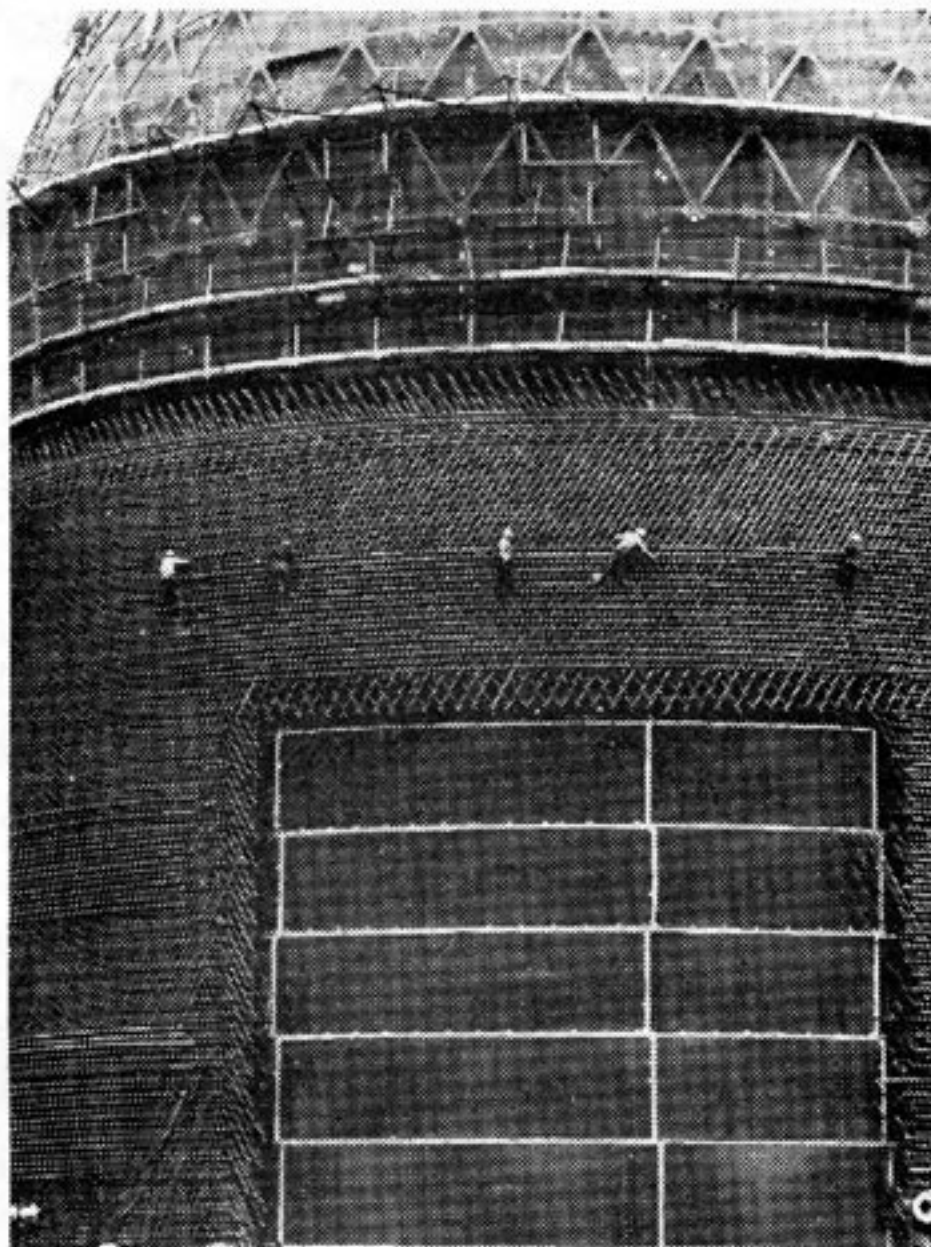
15 cm tjock ståltank

Men antag att nödkylsystemet inte skulle fungera, skulle en stor katastrof inträffa då? Nej det skulle det inte. Vad som först måste hända är att den smältande uranmassan tränger igenom reaktortanken. Den är tillverkad i 15 cm tjockt stål och väger flera hundra ton. Det ställs utomordentligt stora krav på reaktortanken, och det skulle som alla förstår ta oräntligt med tid innan smältan trängt igenom reaktortanken. Under tiden finns möjligheter att vidta alla tänkbara motåtgärder (Vi har redan gjort det osannolika antagandet att alla säkerhetssystem skulle vara ur funktion).

Så långt som till smältande bränsle har aldrig någon olycka inom kärnkraften gått, trots de 1.000 reaktorårens driftserfarenhet. Men även om smältan trängde igenom tanken så skulle ingen katastrof ha inträffat. Smältan skulle fortfarande vara innesluten i en en meter tjock armerad betongkonstruktion. Innan det finns någon möjlighet för radioaktivitet att tränga ut i omgivningen måste smältan ta sig igenom även denna inneslutning. Skulle detta inträffa är det troligaste att smältan rinner ner genom betonggolvet och ut i marken. När den runnit ut i en cirkel med sju meters radie har värmen spritt ut så mycket att smältan återtar fast form. Det skulle bara vara att sanera området, även om det naturligtvis skulle vara fråga om enorma ekonomiska förluster.

Om ingenting fungerar som det ska...

Om vi emellertid förutom alla andra osannolika antaganden dessutom antar att det uppstår ett hål på betongbyggnaden - det är fråga om en en meter tjock betongbyggnad som är konstruerad för att hålla för kraschande trafikflygplan, så det måste naturligtvis till utomordentligt exceptionella omständigheter för att det skall kunna uppstå något hål på byggnaden. Men låt oss ändå anta att ett sådant hål uppstår. De radioaktiva gaser som i så fall skulle slippa ut ur byggnaden (sedan alla säkerhetssystem fallit ur funktion och den radioaktiva smältan trängt igenom reaktortanken) skulle med normalt väder stiga rätt upp och spridas med vinden. Några nämnvärda skador på omgivningen eller befolkningen i närheten skulle inte ske. Om det däremot vid själva olyckstillfället råder en mycket ovanlig väderlek en s.k. temperaturinversion, något som inträffar kanske tio timmar under ett normalt år skulle de radioaktiva partiklarna inte stiga upp i atmosfären och spridas ut i ofarliga mängder. De skulle i detta mycket ogynnsamma fall kunna inträffa åtskilliga dödsfall, förutsatt att vinden blåser

Reaktorbyggnaden skall kunna motstå jordbävningar och kraschande trafikflygplan. Männan arbetar med armering av den en meter tjocka betongkonstruktionen i byggnaden.

tillräckligt starkt för att föra partiklarna till en större tätort (men vindenheten i de amerikanska månkraketerkan inte blåsa för starkt, för då uppblöses temperaturinversionen och partiklarna stiger upp i atmosfären).

Om hela denna långa kedja av olyckliga omständigheter sammanfaller skulle en mycket stor olycka kunna inträffa, men sannolikheten är försvinnande liten.

Rasmussen-rapporten

Professor Norman C. Rasmussen vid Massachusetts Institute of Technology är världens ledande expert på just detta område. Med hjälp 60 forskare och 20 miljoner kronor i omkostnader har Rasmussen utarbetat den s.k. Rasmussen-rapporten. Man har bl.a. använt sig av samma matematiska och statistiska tekniker

som använts för att beräkna säkerlarna (men för kärnkraften har man haft betydligt bättre riskförhållanden att räkna med i den matematiska modellen).

Rasmussens grupp kom till slutsatsen att det finns en risk för en händelse som skulle förorsaka tio dödsfall eller fler, en på 500 100 dödsfall eller fler, en på 100 100 dödsfall eller fler. Tar man hänsyn till alla faktorerna kommer man fram till att en olycka med tio dödsfall eller fler skulle inträffa ungefär en gång på tre miljoner reaktorår.

Vart eller vartannat år inträffar det en tåg-, buss- eller flygolycka av den storleksordningen i Sverige. Ändå får SJ, buss- och flygbolagen fort-

sätta sin verksamhet utan nämnvärda protester. För kärnkraftverken var det fråga om en olycka inte vart eller vart annat år, utan en för tre miljoner reaktorår.

Men man behöver inte gå till trafikolyckor för att få jämförelsematerial. Låt oss se på andra energikällor. Kol, olja, vattenkraft i första hand.

Kol och olja

De största riskerna för kolproducerad energi ligger i själva brytningen. Kolgruveolyckor världen över kräver varje år hundratals liv. Och det är inte fråga om tänkta olyckor som räknas fram i dataprogram, utan i verkliga livet inträffade tragedier.

I samband med oljeutvinning inträffar också åtskilliga dödsolyckor, men de största riskerna ligger i transport och lagring. Åtskilliga oljecisterner exploderar varje år världen över.

Vattenkraft

Även vattenkraften innebär risker för större olyckor. Deis finns risken för dammbrott. Man har beräknat att ett dammbrott som dödar 1.000 människor eller fler inträffar vart 80:e år. I en dammolycka (inte ett dammbrott, men en nedrasande bergvägg ovanför dammen som fick vattenreservoaren att "rinna över") i Italien 1963 dödades 2.000 människor. Även i Sverige, där det finns cirka 1.000 kraftverksdammar har dammbrott inträffat under senare år. Lyckligtvis i mindre skala. 1973 brast en damm i Sysseleback i Värmland. En person dödades och fördes med 5 km av vattenmassorna, ett tjugotal personer blev hemlösa. I Näs i Dalarna brast en damm i maj 1977, men inga personskador inträffade. I en underkommitté till energikommissionen har man konstaterat att det finns fem kraftverksdammar i Sverige som, om de brast, skulle riskera att kräva mer än 1.000 dödsoffer.

Riskjämförelser

Men risken för dammbrott är naturligtvis väldigt liten, även om den är stor jämfört med kärnkraftsolyckor. Den stora risken i samband med vattenkraft är olyckor bland anläggningsarbetarna. Här finns det även i Sverige en dystur olycksstatistik. Vid ett studium av anläggningsarbeten under de senaste tio åren har det vid de större anläggningsarbetena krävts i genomsnitt ett dödsfall per kraftverk. Några enstaka har kunnat anläggas utan dödsolyckor, men å andra sidan har det i enstaka fall krävts både två och tre döda under anläggningsarbetena.

En nyligen publicerad svensk statlig utredning har gjort följande uppskattning av antalet dödsfall per 1.000 MWh:

Kol	4,5
Olja	0,6
Naturgas	0,3
Torv	0,8
Ved	3,9
Kärnkraft	0,08
Vattenkraft	0,15

Det skall understrykas att siffrorna för kärnkraftens del omfattar hela produktionskedjan, från uranbrytning över anrikning, kraftproduktion och uppberedning till slutförvaring.

Solenergi

För solenergi, som idag är orrealistiskt dyr, men naturligtvis kan bli billigare om tekniska framsteg görs i framtiden, har man inte kunnat göra några beräkningar. Men siffran skulle säkerligen bli högre än för kärnkraft och vattenkraft. Det är fråga om anläggningsarbeten på tak eller andra ställen som inte är lämpade för byggnadsarbete, och det skulle, om var och en hade sin lilla solfångare på taket, bli en rad amatörer utan vana och säkerhetsutrustning som skulle sköta rengöring från damm, snö och is.

I USA är fall den näst bilolyckor vanligaste dödsolycksorsaken.

Energiproduktion är riskfylld

Vi har sett att energiproduktion är farligt. Oavsett vilken metod som används. Kärnkraften är den minst farliga metoden enligt tillgängliga studier. Den energi som vi måste ha borde därför, om säkerheten var det enda som fick vara avgörande, produceras med kärnkraft. Men det är naturligtvis mycket annat som måste vägas in i helhetsbilden. Miljöhänsyn, kostnader, råvarutillgångar m.m. Vi skall återkomma till dessa frågor i en senare artikel, som också skall ta upp avfallsproblemet.

Sven Enberg

Oljebrand i New York. Hade vädret varit ogynnsamt kunde branden ha medfört hundratals dödsoffer.

BREV TILL CONTRA

Hr redaktör:

Tak för Deres korrekta referat af sagen mellem den af den danske regering nedsatte undersøgelsesdomstol: Kommissionsdomstolen af 13. 7. 1977 contra Hans Hetler. De skriver: "...I diskussionen kring underrättsseffären hävdade de ansvariga att Hetler inte lämnat några upplysningar efter 1972", og senere: "Hetler hävdade dock motsatsen, och förklarade att han hade arbetat åt underrättsseffären långt senare..."

Dette er en misforståelse. Det har aldrig været nævnt af mig eller af Kommissionsdomstolen, at mine informatorer har arbejdet for den danske efterretningstjeneste efter 1972. Hela sagen startede jo fordi det måtte afsløres, at den danske regering på trods af stigende sabotage i forsvaret, uden skrupler i 1972 NEDLAGDE den militære kontra-efterretningstjeneste, for hvem jeg var operationschef i mærken. Informatorerne overgik da i 1972 til ugcavisen MINUT der har anvendt informatorerne i spalterne. En helt normal fremgangsmåde der anvendes af mange danske aviser. De har også deres kilder siddende ude i samfundet og kan trække på disse i publikationens tjeneste.

De af mig tilbageholdte papirer er mine arbejdskopier fra tidsrummet 1968 frem til 1972 og en udlevering af disse ville medføre, at kilder till min avis MINUT blev blottlagt. Dette har jeg modsat mig. Deraf anden akt af det forunderlige skuespil. Imidlertid stammer den danske regerings interesse for dokumenterne også af den kendsgerning, at der også findes kompromiterende materiale for regeringen i dokumenterne, der vil afsløre at den danske regering har beordret den danske militære kontra-efterretningstjeneste til at foretage partipolitisk spionage mod modstandere på venstrefløjjen. Noget der blev protesteret imod fra min side. Min informatorer var jo hovedsagelig målrettet med det formål for øje, at dække forsvaret, ikke regeringen, men HELE landets sikkerhed helt upolitisk.

Dette vil man komme till at høre meget mere om.

Hans Hetler
chefredaktör
Celle 354, Vestre
Faengsel, København.

Hans Hetler sitter fängslad på sex månader utan rättegång och dom enligt en så gott som aldrig tillämpad dansk undantagslag.

NORDVIETNAM

I serien kommunistiska maktövertaganden behandlas denna gång Nordvietnam. Tillvägagångssättet där har uppenbara likheter med kommunisternas försök att ta makten i Sydvästafrika (Namibia) idag - genom mord på nationalistledare som kämpar för landets frihet och oberoende.

Den franska kolonialtiden

Under slutet av 1800-talet lade fransmännen under sig Vietnam och de angränsande länderna Laos och Kambodja. I motsats till de franska kolonierna i Afrika var det, åtminstone i fråga om Vietnam och Kambodja, fråga om politiskt och kulturellt avancerade länder. Fransmännen kunde bygga den militära och politiska kontrollen ovanpå det inhemska systemet. Man behövde inte som i mer underutvecklade områden börja från grunden.

Eftersom fransmännen delvis tillämpade samma principer i sin kolonialpolitik i Indokina som i Afrika kom den franska kolonialtiden för Vietnams vidkommande att innebära en kulturell, politisk och utbildningsmässig tillbakagång.

Under hela den franska tiden verkade olika oppositionsgrupper för att bilda ett självständigt Vietnam. Den oppositionen var vänligen koncentrerad till de norra delarna av landet, som var de industricentrat mest utvecklade.

Phan Boi Chau

Den första nationalistorganisationen bildades i exil i Kanton i Kina 1911. Den byggde upp en underjordisk organisation i Vietnam under ledaren Phan Boi Chau, som ideologiskt stod de kinesiska nationalisterna nära. Den nya organisationen hade också en hel del socialdemokratiska inslag.

Phan Boi Chaus organisation var så framgångsrik att den började bli till besvär för fransmännen. Och det är nu vi hittar de äldsta spåren i den utvecklingskedjan som så småningom skulle leda fram till det kommunistiska maktövertagandet i Nordvietnam.

Phan Boi Chau drev en utbildningsorganisation i Kina, en organisation som fransmännen gärna ville åt. De fick sin man i organisationen

genom Ho Chi Minh. Ho angav Phan för fransmännen när Phan tillfälligt var på franskt område. För detta fick Ho 10.000 piastrar, något som lär ska ha räckt till att köpa 20.000 bufflar. Viktigare var emellertid att Ho fick kontroll över Phans utbildningsorganisation. Den fortsatte sin verksamhet som tidigare. Unga vietnameser kom till utbildningen i Kina och skickades efter utbildningen tillbaka som agenter till Vietnam. Men de som genomgick utbildningen tillhörde två kategorier. Dels var det nationalisterna från Phans ursprungliga organisation, dels kommunisterna.

Ho Chi Minh hade fullständig överblick över deltagarna i utbildningen och han angav konsekvent alla icke-kommunisterna som återvände till Vietnam. Fransmännen tog hand om dem och de arresterades. Den nationalistiska oppositionen försvagades, samtidigt som Ho kunde utnyttja nationalisternas organisatoriska och finansiella styrka för att bygga ut den kommunistiska organisationen i Vietnam.

VNQDD och Dai Viet

Efter Phans fall bildades så småningom andra nationalistorganisationer i Vietnam. De mest kända har gått under beteckningarna Dai Viet och VNQDD.

VNQDD bildades redan 1927, men försvagades kraftigt efter en arresteringsväg 1929. Organisationen blev ytterligare försvagad sedan den gjort ett misslyckat försök till väpnat uppror mot fransmännen 1930. Resterna av organisationen reorganiserades i Kina. Där återvann VNQDD en del av sin forna styrka, och när japanerna lämnade Vietnam efter ockupationen under andra världskriget, var det kinesiska (nationalist-kinesiska) styrkor och styrkor från VNQDD som tog kontrollen i norra delen av Vietnam (det var britter som tog kontrollen i södra delen av landet).

När fransmännen återvände förde

VNQDD ett guerillakrig mot kolonialmakten. Detta slogs ned i samarbete mellan fransmännen och kommunisterna, som i VNQDD såg en farlig konkurrent.

VNQDD hade sin egentliga storhetstid i slutet av 1920-talet. Dai Viet däremot växte fram som den viktigaste nationalistorganisationen under 1940-talet. Dai Viets styrkor tog under och efter andra världskriget kontroll över stora delar av mellersta Vietnam, men de blev så småningom utmanövrerade av Ho Chi Minhs kommunisterna. Dai Viet komprometterades av ett visst samarbete med japanerna.

Dong Minh Hoi

Ytterligare en nationalistgrupp var Dong Minh Hoi, DMH, som bildades 1942. Det var en samarbetsorganisation mellan olika nationalistiska rörelser inklusive VNQDD och kommunisternas Viet Minh. DMH bildade en exilregering 1944.

Ho Chi Minh utnyttjade DMH för att främja kommunisternas syften. Med stor skicklighet lyckades han manövrera ut alla oberoende medlemmar i DMH. Organisationen användes också som ett redskap för att få kontroll över de mindre självständiga nationalistorganisationerna. Efter kriget fortsatte Ho Chi Minh samarbetet med den franska kolonialmakten för att komma åt nationalisterna. Först sedan de främsta nationalistledarna eliminerats var Ho beredd att själv på allvar gå till aktion för att gripa makten från fransmännen.

Politiska mord

På några få år försvann 30 av VNQDD:s 50 medlemmar i den vietnamesiska riksdagen. Det skedde antingen genom politiska mord, iscensatta av kommunisterna, genom att de arresterades av fransmännen eller tvängs i exil.

Vid en jämförelse med Viet Minhs tjugo ledamöter framstår skillnaden tydligt. Bara tre av dessa försvann under samma period.

Under striderna mot japanerna och senare även mot fransmännen lyckades Ho dessutom se till att nationalisterna tilldelades de svåraste uppdragen. Och ibland fick nationalisterna rena självmordsuppdrag, något som kommunisterna aldrig ställde upp på. Två tusen nationalisterna lurades exempelvis att hålla Hanoi mot en mångdubbelt överlägsen fransk styrka. I skydd av den nationalistiska styrkan kunde kommunisterna dra sig ut ur området.

Efter denna episod återupptog Ho återigen samarbetet med fransmännen. Han angav hänsynslöst alla kända nationalistledare, och de som inte kunde elimineras genom fransmännen mördades av Viet Minh direkt.

Under några få år efter 1945 mördade kommunisterna bl.a. följande framstående nationalisterna:

Phan Van Hum (ledare Vietnamesiska socialistiska Arbetarepartiet)

Ta Thu Thau och Tran Van Thach, (ledare för "trotskistiska kampgruppen")

Bui Quang Chie (ledare för Konstitutionella Partiet)

Ho Van Nga (ledare för Nationella Självständighetspartiet)

Truong Tu Anh (ledare för Dai Viet)

Ngo Dinh Khoi (bror till Ngo Dinh Diem, sedermera Sydvietnams president; Khoi och hans son begravdes levande)

Huynh Phu So (ledare för buddhistsekten Hoa Hao och drivande kraft bakom Vietnams socialdemokratiska parti)

Nguyen Van Sam (ledare för Phuc Quoc-partiet)

Pham Quynh (ledare för Tongkingpartiet)

Nguyen Van Thinh (ledare för Vietnams demokratiska parti).

I förteckningen har bara tagits med de mest prominenta offren. Utöver de nämnda mördades en rad personer på lägre nivå. Efter alla dessa mord återstod av reellt motstånd mot fransmännen i stort sett bara Viet Minh och Dai Viet, som kommunisterna trots mordet på partiledaren inte lyckats få i gungning.

USA stöder Viet Minh

Det franska kolonialväldet upprätthölls till det andra världskriget. Under andra världskriget upprättade tyskarna en fransk marionettregering i Vichy. Denna övertog administrationen av de flesta franska kolonierna, inklusive Vietnam. Japanerna, som ockuperade Indokina 1940, underlät därför att upprätta en egen administration i området, ända till

krigets slutskede.

Då Frankrike hade befriats av de allierade, insåg japanerna att de själva måste ta över administrationen, om de skulle kunna fortsätta att utnyttja vietnamesiskt territorium för sina militära operationer. Den 9 mars 1945 avskaffades den franska kolonialförvaltningen, och japanerna bildade en "självständig" vietnamesisk regering. Den tidigare franske lydkejsaren Bao Dai blev nu japansk lydkejsare.

De allierade stöddes vid den här tiden av Viet Minh-guerillan, som fick stöd av såväl USA som Storbritannien. USA skickade t.o.m. officerare till guerillans stöd, och cirka 5.000 vapen.

Viet Minh-guerillan var emellertid mycket obenägen att utnyttja sin nya styrka. Ho Chi Minh föredrog att spara vapen, ammunition och personal för senare bruk. Den enda kända offensiva operationen mot japanerna under hela kriget var ett överfall av 500 Viet Minh-soldater mot en isolerad japansk postering på 40 man.

Ho Chi Minh

För att ordentligt förstå Viet Minhs organisation och mål bör vi först titta på vad som är känt om Ho Chi Minhs bakgrund.

Ho Chi Minh var en pseudonym för Nguyen Van Coong. Ho Chi Minh betyder egentligen "Ho som söker upplysning" och Ho använde sig av flera liknande pseudonymer, exempelvis Nguyen Ai Quoc (Nguyen Patriot).

Ho studerade inom det franska utbildningssystemet i mellersta Vietnam, och reste 1912 till Frankrike för att fortsätta sin utbildning. Det blev inte så mycket av med studierna utan Ho ägnade sig i stället åt en rad tillfälliga arbeten i Frankrike och England. Det var inte ekonomiska skäl som tvingade honom till detta; hans föräldrar var välbeställda som godsägare.

1920 var Ho med om att bilda det franska kommunistpartiet och 1922 reste han till Moskva för att gå på kurser i marxism-leninism. 1925 skickades han av Komintern, den internationella kommunistorganisationen, till Kanton i Kina, för att därifrån arbeta för kommunismen i Vietnam.

Det var i Kanton som Ho lyckades ta över Phan Boi Chau utbildningsorganisation.

Brytning mellan nationalisterna och kommunisterna

I samband med brytningen mellan kommunisterna och Chiang Kai-sheks nationalisterna i Kina 1927 råkade Ho ut för problem. Han var nämligen officiellt anställd på det ryska konsulatet i Kanton, och när nationalis-

terna bröt med de inhemska kommunisterna så bröt de även med ryssarna. Han lyckades emellertid genom diverse omvägar ta sig till Hongkong där han var med och bildade det indokinesiska kommunistpartiet 1930.

I samband med VNQDD:s upprorsförsök 1930 försökte kommunisterna utnyttja tillfället, men även kommunisterna misslyckades. Ho blev arresterad i Hongkong, men lyckades rymma 1933. Han antas ha befunnit sig i Sovjet ända till 1941.

1941 återvände Ho till Kina och Vietnam. Han bildade Viet Minh i södra Kina samma år. Viet Minh lyckades till sig knyta en rad nationalistiska organisationer. Det fick till och med det kinesiska Kuomintang-partiets stöd.

Kuomintang lyckades dock inom kort avslöja Ho Chi Minhs verkliga avsikter, och Ho arresterades 1942. Kuomintang tog sedan initiativet till att bilda Dong Minh Hoi, DMH.

Ho Chi Minh tar makten

DMH dominerades av VNQDD, men samlade en rad andra organisationer. I den exilregering som bildades 1944 ingick även Ho Chi Minh som under mellantiden frisläppts.

1944 återvände Ho till Vietnam, för första gången sedan 1912. Han tog genast itu med arbetet att manövrera ut de oberoende nationalisterna. I augusti 1945 avbröt han sedan förbindelserna med den provisoriska DMH-regeringen, i vilken han själv ingick.

Japanerna kapitulerade till USA den 15 augusti 1945 och strax därefter, den 19 augusti, grep Viet Minh makten i Hanoi. Den 2 september utropades "Demokratiska Republiken Vietnam" med Ho Chi Minh som president. Den nybildade regeringen var en koalition, men snart skulle Hos mästareliga förmåga att manövrera ut sina motståndare visa sig.

Enligt en överenskommelse mellan de allierade skulle kineserna ta hand om makten i norra Vietnam. Samtidigt med kineserna anlände VNQDD som tog kontroll över stora delar av den nordvietnamesiska landsbygden. Ho satt dock kvar i Hanoi. I början av 1946 överenskoms att fransmännen skulle återvända, vilket de vietnamesiska nationalisterna motsatte sig. Genom guerillaoperationer tog Dai Viet, VNQDD och DMH kontroll över de delar av Nordvietnam som de inte redan tidigare kontrollerade.

Ho Chi Minh samarbetar med fransmännen

Ho utvidgade då sitt samarbete med fransmännen, även om det var fransmännen som stod för den största insatsen i den militära kampen mot nationalisterna utrustades även Ho Chi Minhs styrkor med nya vapen - av fransmännen.

I oktober 1946 rensade Ho ut de sista nationalisterna ur sin regering.

Sedan fransmännen och kommunisterna gemensamt kämpat ned nationalisterna ansåg Ho tiden närma sig att göra ett försök att själv gripa hela makten. De svåraste konkurrenterna var nu eliminerade.

Konfrontationen med fransmännen började emellertid dåligt för Ho. Han fick vidkännas en rad militära och politiska nederlag, och tvangs lämna Hanoi (vilket han kunde göra skyddad av nationalisternas styrkor).

Även på den politiska sidan gick fransmännen till motoffensiv och bildade 1948 en provisorisk centralregering för hela Vietnam under ledning av Nguyen Van Xuan och kejsaren Bao Dai.

Genom kampanjen mot nationalisterna var Hos organisation nu den enda som effektivt kunde bjuda fransmännen motstånd. För att göra den än mer attraktiv lät Ho t. o. m. upplösa det Indo-kinesiska Kommunistpartiet och döpa om Viet Minh till Lien Viet. Lien Viet framställdes som en koalition mellan olika grupper, och det var bara de allra mest intierade som förstod att det i praktiken var samma organisation (Viet Minh gick formellt in som medlem i Lien Viet, som i övrigt huvudsakligen bestod av en rad pappersorganisationer som bildats av Ho).

Skuggorganisationer

För att skaffa sig ytterligare inflytande i nationalistiska kretsar bildades kommunistiska organisationer med namn som Dong Minh Hoï och VNQDD. Dessa anslöt sig till Lien Viet. Utgivningen av nationalistiska tidningar stoppades av kommunistiska kommandogrupper. Men redan dagen därpå utkom en kommunistisk tidning med samma namn som den som stoppats dagen innan.

1946 genomfördes val till en nationalförsamling. Den bestod av 444 ledamöter. Men vid sammanträdet i oktober 1946 kunde bara 291 ledamöter komma. Åtskilliga av de återstående hade blivit offer i Ho Chi Minhs mörk kampanj. Bara 37 uttalade oppositionsmän mot Viet Minh lyckades ta sig till sammanträdet. Dessa övervakades av alla av polisagenter från Viet Minh. Under de tio första dagarna av sessionen försvann 35 av de 37 oppositionella.

Ho bryter med Frankrike

Efter brytningen med Frankrike började Ho bygga upp sin guerillaarmé, den hade stora förråd av vapen och ammunition, som den försetts med av amerikanerna och fransmännen att användas i helt andra syften.

Men under hela perioden 1946-1949

gjordes inga nämnvärda militära framsteg. En avgörande förändring inträdde emellertid 1949, då kommunisterna kom till makten i Vietnams norra grannland Kina. Efter 1949 kunde Ho lå ett helt annat stöd än tidigare utifrån. Och guerillan fick ostörda basområden norr om gränsen.

I början av 1950 nådde därför Viet Minh (eller egentligen Lien Viet) vis-a-vis militära framgångar, men dessa förbyttes snart i motgångar, sedan kineserna omdirigerat sina resurser till Korea-kriget. Efter vapenstillståndet i Korea-kriget väldde emellertid kinesiska vapen och utrustning söderut till Ho guerillastyrka.

Genèveavtalet

I Genève pågick samtidigt en konferens som diskuterade såväl Korea som Indokina. Till en början diskuterades enbart Korea, men den 8 maj 1954 skulle man övergå till att diskutera Indokina. Helt enligt planerna. Men dagen innan, den 7 maj 1954, hade Viet Minh tagit en isolerad fransk befästning på gränsen mot Laos, Dien Bien Phu. Detta uppfattades med all rätt som ett betydande militärt nederlag för fransmännen. Ett nederlag som i första hand förklarades med att man besatt en punkt som saknade alla rimliga försörjningsmöjligheter för den stora franska styrka som var förlagd där.

Viet Minh fick genom den militära framgången en stark position i förhandlingarna, och denna förstärktes av den då för tiden ständiga krisen i fransk politik. Mitt under förhandlingarna avgick regeringen Laniel och ersattes av en regering under socialisten Pierre Mendes-France, som förklarade att även han skulle avgå om han inte ordnat ett avtal senast den 20 juli.

En överenskommelse träffades just denna dag, och den innebar att fransmännen överlämnade makten till Viet Minh i den norra delen av landet.

I södra delen av Vietnam hade Viet Minh aldrig haft någon nämnvärd styrka, och följdriktigt blev det där den nationalistiska oppositionen som tog över makten.

Kommunisterna visar sitt rätta jag

Efter Genève-konferensen var man inte medveten om den sanna naturen på den nya nordvietnamesiska staten. Kommunisterna hade genom diverse frontorganisationer och nationalistorganisationer sökt dölja sanningen. Men kort efter Genève kastade man masken. Det började med att bara ett fåtal av krigsfångarna frisläpptes (majoriteten av fångarna omkom eller dödades i fångenskapen), det fortsatte med en vägran att fullgöra förpliktelserna enligt avtalet att låta människor fritt flytta mellan södra och norra Vietnam (gränsen stängdes sedan över en miljon flytt söderut, mot något tiotusental i andra riktningen) och slutade med en jordreform i klassisk Stalin-stil med flera hundra tusen dödsoffer.

I Genève slöts flera avtal och konferensen gjorde ett antal deklARATIONER. En punkt innefattade en föreskrift om allmänna val i hela Vietnam senast i juli 1956. Valen skulle äga rum under internationell kontroll. Hur denna kontroll skulle gå till var inte närmare föreskrivet.

Den nya sydvietnamesiska regeringen under Ngo Dinh Diem krävde vid upprepade tillfällen att val skulle genomföras under FN-kontroll. Sådana krav framställdes 1955, 1956, 1958 och 1960.

Ho Chi Minh var också intresserad av val, men "val" på Nordvietnams villkor. De skulle genomföras av vardera parten på det sätt som kunde administreras och kontrolleras lokalt. Under tiden hade man i Nordvietnam byggt upp en kommunistisk stat av i stort sett östeuropeisk typ. I norr fanns cirka 15 miljoner människor och i söder 12 miljoner. Det bör därför inte råda någon tvekan om hur ett val på Ho Chi Minhs villkor skulle ha slutat. Sydsidan avvisade också alla propäer att genomföra val som inte byggde på FN-kontroll i bägge delarna av landet.

Carl G. Holm

Tidigare artiklar i serien: Inledande översikt (nr 3 1976), Ungern (nr 3 1976), Ryssland (nr 1 1977 och nr 1 1978) samt Estland (nr 4 1977).

Sovjetiska fångar producerar för export

Sovjet använder politiska fångar i tvångsarbetsläger för att producera varor för export till Väst.

Sovjet har startat en exportoffensiv till Väst. Även i Sverige försöker man sälja konsumtionsvaror, exempelvis Vaz-bilar, som nu kapat åt sig 1% av marknaden, och därmed gått om hela den brittiska bilindustrins marknadsandel i Sverige. I andra västländer försöker man även sälja traktorer, TV-apparater m.m.

Kvaliteten på flertalet produkter är tveksam, men priserna är å andra sidan mycket låga. En av orsakerna bakom de låga priserna är att tvångsarbete direkt eller indirekt bidrar vid framställningen av en rad sovjetiska produkter.

En miljon fångar

Kännare av Sovjet menar att det finns en miljon fångar. Det är en försiktig uppskattning. En välkänd rysk flykting har hävdad att det skulle finnas tre miljoner fångar. En västerländsk underrättelseorganisation har gjort en uppskattning som hamnar någonstans mellan dessa siffror. Alla är emellertid ense om att det vid varje tidpunkt finns mellan 10.000 och 30.000 politiska fångar. Vilken den korrekta siffran än är så är de politiska fångarnas bidrag till den sovjetiska produktionen naturligtvis begränsat. Men det finns bevis för att samvetsfångar, som lever under hårda villkor och får otillräckligt med mat, producerar varor som till sist hamnar i svenska butiker.

Rapporter som smugglats ut ur Sovjet under de senaste åren visar att bl. a. radioapparater och klockor byggs på komponenter som tillverkas i sovjetiska arbetsläger.

Samma sak gäller bilar, lastbilar och schaktmaskiner. Och tvångsarbete har lagt grunden till många nya stora industriprojekt.

Ryssland saknar arbetskraft. Eftersom en stor del av den mest effektiva arbetskraften är bunden i militära enheter i övervakning av satellitstaterna och liknande så spelar tvångsarbetet en större ekonomisk roll än vad som vore naturligt mot bakgrund av Sovjets stora folkmängd. Det finns mycket som tyder på att så är fallet. Exempelvis de belöningsprogram som läggs upp för att få fångarna att effektivt delta i produktionen,

och ett detaljerat samizdat-dokument som beskriver hur fångar i Vladimir-fängelset nyligen ägnade dagarna åt att sätta samman radiokomponenter.

Delarna levererades till Moskvas Radiofabrik, som är en av de fyra fabriker som producerar Vega-apparater som sedan säljs i Väst. En fångrevolt i Vladimir-fängelset medförde emellertid att produktionen där upphörde.

Ett annat dokument visar att politiska fångar tillverkar klockfodral. En gökklocka tillverkas av Serdobskfabriken i trakten av Penza. Tio-tusentals sådana klockor har sålts i Väst.

Fångar i en straffkoloni i det enorma Mordvinska fånglägerkomplexet berättade för några år sedan att elektriska komponenter som de satte samman levererades till en underleverantör till den välkända bilfabriken Zil. Det var en brittisk fånge, som senare blivit frisläppt som berättade detta.

Underjordiska skrifter i Sovjet hävdar att elektriska komponenter, plast och bakelitartiklar, produceras i de mordvinska lägren. Brittiska experter har tolkat rapporterna som att bland annat elektriska motorvärmare tillhör fånglägrens produkter.

Och Zil-lastbilar säljs i sextio länder utanför Sovjetunionen. Med färgglada broschyrer med söta flickor på motorhuvorna och allt. Ett av de ryska lastbilmärken som har Zil-motorer är Ural. Förutom att säljas kommersiellt i Väst har dessa lastbilar tjänat som robotplattformar åt kubanerna i Angola. Det är på sådana lastbilar som s. k. Stalinorglar har monterats.

Lev Kvatjevskij, en rysk ingenjör och f. d. politisk fånge, berättar att chassin och rattar till Zil-bilarna tillverkades av politiska fångar i mordvinska fångläger. Han tillägger att rattarna från fånglägren även användes i Vaz-bilar, liksom för traktorer och busar. Kvatjevskij själv tillverkade rattar i fånglägret.

Tvångsarbete

Medarbetaren i den skotska tidningen Glasgow Herald har intervjuat en rad

f. d. politiska fångar som nu bor i Israel. Herr A. berättade att han arbetade med tillverkning av rattar. Han är säker på att bilarna och lastbilarna var avsedda för export. Han bekräftar också att politiska fångar tillverkade klockfodral och skal till TV-apparater för export. Han arbetade själv mest med delar för traktorer och schaktmaskiner. "Inte ett enda fabriksbygge i Sovjet fullföljs utan medverkan av tvångsarbetare" berättade han för den skotske journalisten Leo Dorel.

Fru B. berättade att varhelst det fanns skogshuggarläger så fanns det politiska fångar. När hon fick frågan om produkterna exporterades blev svaret: "Visst. Till USA och Storbritannien."

Herr C. berättade att politiska fångar tillverkade komponenter till jordbruksmaskiner, kablar till fartyg och delar till Belaz-lastbilar. Man tillverkade också stötfångare. Belaz-bilar säljs i Väst.

Herr D. trodde att politiska fångar gjorde delar till traktorer och stridsvagnar. Han namngav ett område där politiska fångar arbetade i underjordiska fabriker. Herr D. var son till en fånge i ett arbetsläger.

Kvatjevskij hävdar att skal till radio- och TV-apparater tillverkas och poleras upp av fångar i vissa läger. Det hävdas också att högkvalitetsmöbler för den sovjetiska och östeuropeiska marknaden tillverkas av politiska fångar. Kvatjevskij säger att även om tvångsarbetare används vid byggandet av den strategiskt viktiga Baikal-Amur-järnvägen, så är det såvitt han vet inte fråga om politiska fångar vid det projektet.

Exil-letter hävdar att en flygplats, en bro, ett oljeraffinaderi och t. o. m. en filmstudio byggts av tvångsarbetare, som hämtats från andra delar av Sovjet. Denna uppgift bekräftas av Amnesty International.

Politiska fångar finns i så gott som alla delar av Sovjetunionen. I många fall döms människor som har begått politiska "brott" som "vanliga brottslingar", för exempelvis huli-ganism. De finns därför utspridda

i de flesta fånglägren. Men det är känt att politiska fångar arbetat i skogshuggarläger norr om polcirkeln.

En f.d. brittisk ambassadör i Moskva, som vill förbli anonym, berättade för Glasgow Herald att han besökt Minsk och fått veta att tvångsarbetare utnyttjades där.

Det är uppenbart att även varor som inte direkt tillverkas av fångar byggs på en infrastruktur som byggts upp av fångar. Ett brev som smugglats ut från ett fångläger i Sovjet riktar sig till allmänheten i Väst och frågar om den är medveten om att den genom att köpa sovjetiska varor stöder systemet med tvångsarbetsläger.

Gökur

Samvetsfångarna kallar den för dödens väg. Den är bara 18 km lång och förenar två orter, Java och Ozernij. Den ligger i hjärtat av det ökända komplexet av arbetsläger i Mordvinien.

I Ozernij ligger läger nr 17 och i Java ligger, enligt Amnesty Internationals detaljerade rapporter, högkvarteret för hela lägerkomplexet. Fångar som trängts ihop i "Svarta major" har fått benen korsade under transporter på vägen. Det har förlorat medvetandet och drabbats av hjärnskakningar.

Längs järnvägen Moskva-Rjazan-Ruzajevka ligger stationen Zubova Poljan, 441 km från Moskva. Nästa station är Potma, 445 km från Moskva. Från Potma går en smalspårig järnväg norrut. Vagnarna är målade med texten "Tillhör ZjCh-385". Det är det ökända lägerkomplex i Mordvinien som går under namnet Dubrovlag. Det är här politiska fångar hålls, särskilt då de som begått särskilt svåra brott mot staten.

Lägren 1, 17 och 19 ligger i Zubova-Poljana-distriktet, medan läger 3 ligger i Tengusjevskij-distriktet. Läger 1 ligger i Sosnovka, den första stationen efter Potma. Läger 19 vid det lilla samhället Lesnoj och läger 3 vid Barasjevo.

Järnvägsvagnarna med lägerkomplexets namn anses transportera fångarnas produktion. En del av den hamnar i produkter som säljs i Väst. Det är där som de politiska fångarna, enligt Amnesty International, polerar TV-apparater, syr dukar, polerar glas och bedriver byggnadsarbete.

En f.d. fånge berättade att normen för att polera TV-apparater steg från 4 till 14 apparater per åtta-timmarsskift under en artonmånaders period. Och ibland förlängdes skiftet till mellan nio och tolv timmar. I läger 1 hålls de politiska fångarna under speciellt hård regim. Varje cell på 15 m² är avsedd för åtta personer. Verkstaden är mycket

Läser du r
testrapp
till alla
funder,
imponer,
genom sin,
vettiga kons
Kom och
Provk
som van
Standard L
Passa ock.
VAZ Kombi, dr
slukare, en fr
Kom, se

VAZ-handla

Sovjetiska varor som delvis tillverkas av politiska lägerfångar säljs med modern marknadsföring även i Sverige. Klipp ur annons i SvD för "Vaz".

fuktigt: fukten rinner längs väggarna.

Arbetet är hälsovådligt - att slipa glas med ståltrissor. Silikosdammet ligger tätt i luften och det finns ingen ventilation. Inga skyddskläder finns och fångarna har nekats en extra mjölkranon.

Den f.d. fången G. berättade för Glasgow Herald att han visste att delar till Togliatti-fabriken tillverkades i läger 3. Det var bl. a. rattar. Bilar från Togliatti-fabriken säljs i Sverige under namnet Vaz.

I läger 19 sitter en fånge som arresterades för att han hissat en ukrainsk flagga. Han var skolpojke då. Det berättades också nyligen om en taxichaufför som fångslats för att han skrivit "anti-sovjetisk" poesi.

Ett brev från fången Boris Penson, som han skrev i början av 1974, lyder: "Nyligen läste jag en artikel i Izvestija med rubriken 'Hur mycket är klockan göken'. Den handlade om klockfabriken Serdobsk i Penza-området. Det är till den fabriken vi gör klockfodral. Fabriken exporterar sina produkter, särskilt till England. Jag undrar om engelsmännen verkligen vet att dessa klockor tillverkas av politiska fångar? Genom att köpa dem stöder de systemet."

Enligt Amnesty International tillverkas produkter av polyeten, plast och lack i detta läger. Enligt den judiska London-tidskriften Insight så tillverkar fångarna i detta läger ett helt salongsmöblemang till fångvaktarna i utbyte mot ett enda paket te.

Perm är ett annat område som innehåller fånglägerkomplex som har en stor andel politiska fångar. Lägren ligger i en liten dal. Luften är enligt Amnesty International tryckande och fuktig. Temperaturerna på vintern kan vara mycket låga. Ett underjordiskt dokument hävdar att den medicinska vården i läger 35 i Perm-komplexet är mycket dålig. Många lider av magsår, hjärt- och leverbesvär.

"Det enda sjukhuset i trakten ligger sex mil bort. Dit går transporter med lastbil på otroligt dåliga vägar. Lägerkliniken saknar det mest elementära... sjukrummen är helt enkelt vanliga celler... fönstren är förspikade... det finns ingen toalett, bara latrinhinkar." Enligt Amnesty har flera fångar dött på grund av bristande sjukvård.

Hungerstrejk

I Perms läger 36 finns ungefär 200 politiska fångar. Amnesty rapporterar att de tillverkar elektriska värmeelement. Det är ett hälsovådligt arbete på grund av kemiskt damm. I Perm-området tillverkas också "tusentals specialverktyg för hanterverkare" - som skickas på export.

Den värsta fånginrättningen i hela landet anses vara Vladimir-fängelset, där de farligaste "vanliga brottslingarna" hålls tillsammans med ungefär 50 politiska fångar, som förts dit från andra läger, eftersom de där inte slagit in på vägen för "självförbättring" eller för att de inte ändrat sina åsikter.

Valentin Moroz, en ukrainsk historiker och författare, förföljdes och hindrades från att sova av de kriminella. En skar upp hans mage med en gaffel som slipats om till kniv. Trots att Moroz uppges lida av nervösa besvär efter en långvarig vistelse i isoleringscell, säger hans doktor till familjen att han "mår utmärkt".

Sedan 1975 har fångarna i Vladimir satt ihop delar till radioapparater i dålig belysning. Svår huvudvärk och ögonbesvär blir följden. Delarna levererades till de fabriker som sammansätter Vega-apparater som sedan säljs till Väst. Som har uppgetts ovan sågs produktionen ha upphört efter en hungerstrejk i protest mot förhållandena.

John Fullerton

Copyright: East West Digest, London, Contra, Stockholm.

Tusentals kineser flyr till Hongkong varje år

De simmar för livet och friheten

De flesta flyktingarna från Kina som simmar till Hongkong uppehåller sig i vattnet mellan tre och tolv timmar innan de når den brittiska kolonin. Starka havsströmmar kan föra flyktingarna långt till havs, ostrombankar längs kusten skär upp de simmande och enstaka gånger slår människostände hajar till. Kinesiska patrullbåtar och tränade vakthundar gör vad de kan för att hindra flyktingarna från att nå andra sidan, och de kan också riskera att bli upplockade av fiskare som skickar tillbaka flyktingarna för belöningens skull. 1974 fick flyktingarna ytterligare ett hinder att klara av: Efter påtryckningar från Kina lovade Hongkong-myndigheterna att skicka tillbaka alla flyktingar till Kina med våld. 810 människor skickades på detta sätt tillbaka till Kina 1976, men två eller tre gånger så många lyckas oupptäckta smyga sig in i kolonin. **Contras** medarbetare **Per Danielsen** intervjuar här kinesen **Wong** som sam till Hongkong förra året.

"Ungdomen har ingen framtid i Kina" säger den unge kinesen som sitter på en stol framför mig i Hongkong. "Alla mina närmaste vänner sa till mig att de ville fly till Hongkong, om de fick en chans. I min umgängeskrets hade jag ungefär 120 personer, varav hälften flickor. Flickorna sa aldrig vad de tänkte, men av pojkarna uttalade 1/3 önskan att fly." berättar han vidare. Wong är 22 år gammal och flydde till Hongkong genom att simma över viken Deep Bay i maj förra året.

Wong växte upp i provinshuvudstaden Kanton i Kina tillsammans med sina föräldrar och åtta syskon. När han gick i sista klassen i folkskolan började han intressera sig för Hongkong och livet där. Han lyssnade intresserat till vad de äldre kunde berätta.

Wong krävde att få vara anonym, han riskerar att bli tillbakaskickad om hans identitet röjs.

De som hade släktingar i Hongkong fick vid enstaka tillfällen brev med kortfattade beskrivningar om förhållandena i den brittiska kronkolonin. Wong diskuterade många gånger möjligheten att fly med sina kamrater, och sedan han arbetat som maskinarbetare vid en fabrik i två år beslöt han sig för att göra slag i saken. Wongs första flyktförsök ägde rum i december 1974.

Wong hade inte kommit särskilt långt innan han blev gripen av kinesiska gränssoldater. De bad att få se hans pass och arresterade honom omedelbart när han inte kunde visa något papper som gav honom tillstånd att upprätthålla sig utanför staden Kanton.

Efter flera timmars korsförhör sändes Wong till Chang Mu Tou, Kanton-provinsens största interneringsläger för politiskt olikstänkande. Chang Mu Tou ligger ungefär 5 mil från gränsen till Hongkong, och de flesta av de tusentals flyktingar som gripits av gränsvakterna genom åren fängelas där. Wong genomgick dagliga förhör i lägret under en månads tid. Därefter flyttades han till ett nytt läger i Shaho, ungefär 5 km väster om Kanton.

När han kom till Shaho tvangs han stå på knä i tre timmar medan han förhördes av en "domare". Men han fick aldrig någon dom. Senare fick Wong veta att män väntade på instruktioner från centralmyndigheterna i Kanton.

Efter ytterligare en månad kom "domen". Den lød på sex månaders tvångsarbete och omskolning i ett läger ungefär 5 mil utanför Kanton. Wong skickades omgående dit.

Arbetet i lägret var mycket hårt,

enligt Wong. Fångarna brukade jorden från halv sju på morgonen till fem på eftermiddagen, med bara ett kort lunchavbrott. Naturbehoven fick bara uträttas under lunchpausen och mellan klockan sju och nio på kvällen måste alla delta i politiska propagandamöten. Wongs familj tvangs betala ungefär 50 kronor i månaden till myndigheterna för att täcka kostnaderna för honom. Dessutom tillkom 20 kronor i övervakningsavgift, något som alla familjer fick betala till staten för att täcka dennas kostnader för att bevaka den fängne familjemedlemmen.

Fångarna i lägret indelades i fem grupper efter familjernas historiska bakgrund. De fem grupperna bestod av familjemedlemmar till tidigare feodalherrar, tidigare rika bönder, anti-revolutionära element, så kallade "högeravvikare" och "dåliga element". Wong, som var fabriksarbetare, tillhörde kategorin "dåliga element". Den gruppen fick de lägsta

En kinesisk familj gjorde om den här bolstern till en flotte.

ta straffen. Andra dömdes till tvångsarbete i tio år eller mer.

Wongs grupp bestod av cirka 200 personer, alla f.d. arbetare. Gruppen vägrades alla kontaktmöjligheter med de övriga grupperna. Om vakterna hade några klagomål mot fångarna, blev vederbörande tvingad att stå på knä medan klagomålen framfördes. Wong fick ofta känna av sparkar och slag från fångvaktare, när han tvingades ned i knästående ställning. Varje dag blev mellan 8 och 10 personer i Wongs grupp straffade på detta sätt.

Stormöten

Sedan domen på sex månader var avtjänad beslöt myndigheterna att Wong skulle skickas tillbaka till Kanton. När han var tillbaka på fabriken tvingades han skriva en fullständig "bekännelse", som lades fram inför en grupp på 30 man på fabriken. Gruppen bestod av lokala partimedlemmar och en del andra arbetare. Wong utsattes för våldsamt kritik av deltagarna i mötet.

Nästa dag samlades hela arbetsstyrkan på 150 man till stormöte för att kritisera Wong. Wong tvingades ned i knästående, medan kritiken haglade över honom under två eller tre timmar. Höjdpunkten nåddes emellertid då myndigheterna sammankallade samtliga 1.000 arbetare från tre närbelägna fabriker för att kritisera Wong. Wong måste knästående inför mötet lova att inte fly igen och han kände sig krossad när mötet var över.

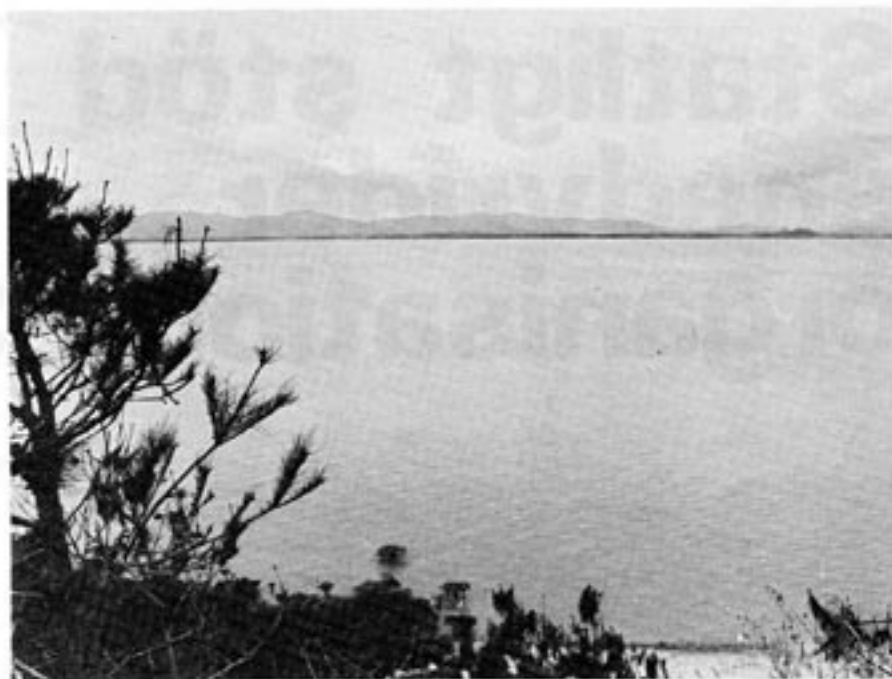
Det slutade med att Wong förlorade sitt tidigare arbete och blev överflyttad till en annan avdelning. Nu bestämde han sig för att göra ett nytt flyktförsök, som måste lyckas. Blev han tagen den här gången riskerade han ett flerårigt fängelsestraff i isoleringscell. Han skulle nämligen bli betraktad som ett hopplöst fall - och behandlad därefter.

Det nya flyktförsöket planades noggrant tillsammans med en kamrat. De sparade matransoneringskortet och torkade det kött de kunde komma över - för att kunna köpa mat utanför Kanton måste de ha speciella ransoneringskort, och sådana kunde de inte skaffa.

I tolv dygn gick de till fots innan de kunde se havet framför sig. Och där i fjärran på andra sidan Deep Bay såg de Hongkong. Strandområdet var emellertid starkt bevakat, och i flera dagar låg de och avvaktade ett lägligt tillfälle att påbörja sin simtur.

Efter tre dagar tog maten slut. Nu måste de starta - väntade de längre skulle de inte klara av det fysiska kraftprovet att simma flera kilometer till Hongkong.

Klockan nio på kvällen den 13 maj 1977 startade de simturen i mörkret. Tre timmar senare kravlade Wong i

Deep Bay med Kina i bakgrunden. Tusentals flyktingar har simmat till Hongkong den här vägen.

land på Hongkong-sidan. Under simturen svalde han en hel del saltvatten för att stilla den värsta hungern.

Wong väntade länge på sin kamrat, som sam något långsammare. Kamraten kom aldrig och Wong har inte sett till honom sedan dess.

Rädsla

Wong visste att Hongkong-myndigheterna 1974 hade infört en ny bestämmelse om att alla flyktingar som kommer skall skickas tillbaka till Kina. Han måste därför hålla sig gömd för polisen i Hongkong. Kläderna skulle genast avslöja varifrån han kom.

Efter att ha gått i mörkret i två timmar kom Wong till den lilla byn Tin Sun. Han knackade på flera dörrar, men ingen ville ha med honom att göra eftersom personer som hjälper flyktingar kan dömas till upp till fyra månaders fängelse, enligt de nya stränga bestämmelserna.

I nästa hus öppnades dörren och Wong visade såren han fått på en ostrombank under simturen mellan Kina och Hongkong. Familjen släppte emellertid inte in honom förrän nästa dag, då han äntligen fick ringa till sina släktingar. Wong fick sedan nya kläder av familjen, som hjälpte honom att hitta sina släktingar, en faster och farbror, senare samma dag.

Under jorden

Wongs farbror och faster höll honom gömd en månad innan han kunde ta kontakt med Hongkongs enda flyktingorganisation, för att försöka ordna identitetshandlingar och uppehållstillstånd. Hans släktingar hade ordnat arbete som fabriksarbetare, och det var genom flyktingorganisationen som jag

kom i kontakt med Wong. Av säkerhetsskäl kräver han att få framträda anonymt, och Wong är alltså inte hans riktiga namn. Innan han har fått klara papper, riskerar han nämligen att bli tillbakaskickad till Kina med våld, något som han inte vill riskera.

Varför flydde han?

Wong hävdade att han aldrig varit intresserad av politik, och han var därför helt ointresserad av den politiska propaganda som arbetarna i fabriken i Kanton utsattes för. Han föredrog att i största möjliga utsträckning hålla sig undan från de politiska diskussionerna medan han var kvar i Kina, men han såg själv hur de olika politiska kampanjerna innebar att ledare i kommunistpartiets lokala och centrala avdelningar byttes ut. Wong berättade att efter Maos död och kampanjen mot "de fyras gäng" avrättades flera människor offentligt i Kanton, för att de var anhängare till "de fyras gäng". Wong var själv vittne till hur 45 grupper på 4-5 personer var avrättades på en skjutbana i Kanton fem månader innan han lyckades fly. Flera hundra människor hade samlats för att bevittna avrättningarna.

Wongs viktigaste anklagelsepunkt mot det kinesiska kommunistiska systemet var att det inte inspirerar människorna till några ansträngningar. "Jag väntar mig inte att tjäna 300 kronor - bara att kunna leva ett normalt liv utan ransoneringskort för mat, kläder, tobak, socker osv. Dessutom vill jag gärna kunna röra mig och tala fritt med mina vänner. Det kan man inte i Kina" sa Wong.

Per Danielsen

Statligt stöd snedvrider organisations-Sverige

En stor del av de s.k. folkrörelsernas verksamhet finansieras med statliga bidrag, som utdelas på mer eller mindre godtyckliga grunder. Det innebär en risk för snedvridding av hela organisations-Sverige.

Det finns många organisationer som kallas "folkrörelser" eller "ideella organisationer". Organisationer som vanligen söker vinna sympatier genom att peka på medlemmarnas uppförande insatser för organisationens ideella mål.

Det finns emellertid mycket som inte alls är ideellt i den rika organisationsfloran. Och framförallt mycket som inte skulle överleva utan att få statligt stöd i stor omfattning. En del organisationer förefaller mer eller mindre leva för att årligen kunna lyfta det statliga stödet.

Contra känner till åtminstone ett fall av en organisation som egentligen inte bedriver någon verksamhet, men trots detta lyfter ett årligt stöd på 12.000 kronor.

Nu är det naturligtvis ett extremt fall. De allra flesta organisationerna har en ideell verksamhet. De utträtt säkert i många fall angelägnahing.

Men. Själva stödsystemet är så komplext att det är svårt att överblicka. Det blir de skickligaste råvarna i bidragsdjungeln som lyfter de största pengarna. Och många stöd är utformade på ett minst sagt märkligt sätt. Ofta tillkomna för att speciellt passa de organisationer som står det socialdemokratiska partiet nära.

Det finns nu en särskild liten skrift från Kommundepartementet som berättar om vilka stöd ideella organisationer kan få. Den är dock långtifrån fullständig. Den skicklige bidragssökaren hittar många källor att ösa ur som inte står omnämnda i Kommundepartementets bok.

Det som gör stöden särskilt tveksamma är att de utdelas på relativt godtyckliga grunder. Många av stödbesluten kan inte överklagas, och den politiska sammansättningen i det stödgivande organets styrelse avgör om stöd skall utgå eller ej. Allt för uppenbara orättvisor kan inte släppas igenom: Om SSU får pengar

för ett visst ändamål kommer säkert också CUF att få det. Men i smått och när det inte är partipolitiska organisationer inblandade även i stort finns stora möjligheter att manipulera med bidragen.

Bidragsgivningen till de ideella organisationerna måste ses mot bakgrunden av marginalskatterna. Det har för många idag blivit alltför dyrt att ge de bidrag som organisationerna levde på förr. Organisationernas egna kostnader har också drivits i höjden genom skattepolitiken. Att driva ideella organisationer är en mycket personlig och deras tidskrifter. Stödet närlintensiv bransch, med höga lönekostnader och höga sociala kostnader

Konsekvenserna av att staten tagit på sig en allt större del av finansieringen av de ideella organisationerna innebär emellertid ett hot mot vår demokratiska samhällsstruktur. Det blir inte de enskilda individernas uppföringar som avgör vilka intresseorganisationer som skall växa i styrka och inflytande. Det blir mer de bidragsbeslutande myndigheterna som faller detta avgörande. Det är de myndigheter som i sin tur är beroende av organisationernas välvilja i opinionsbildningen för att få fortsatt generöst stöd för sin myndighetsverksamhet via statsbudgeten. Man har genom ett sådant system kommit in i ett kretslopp där de som redan är inne i systemet föder varandra och hindrar nya intressenter att komma in. Det utgör i längden ett allvarligt hot mot vår demokrati och vår politiska frihet.

Vi vill bara peka på problemen. Det är inte meningen att här komma med några lösningar. För att belysa hur verkligt problemet är skall vi ge ganska utförliga uppgifter om statliga bidrag till vissa organisationer. Vi har avsiktligt valt att koncentrera oss på politiska organisationer, och särskilt på sådana som är de politiska partierna närstående.

I detta sammanhang kommer vi varken att behandla presstödet, som

årligen uppgår till cirka 200 miljoner kronor, eller partistödet som uppgår till drygt 50 miljoner kronor per år. Vi ska däremot titta närmare på tidskriftsstödet.

Ett helt nytt och mycket omfattande stödprogram som inte ingår i sammanställningen är stödet till organisationstidskrifter. Det är budgeterat till 42 miljoner kronor per år. Ungefär tre fjärdedelar av stödet kan beräknas gå till fackföreningsrörelsen och fackföreningsorganisationerna närstående organisationer och deras tidskrifter. Stödet införs från den 1 juli 1978.

Siffrorna som anges avser i den mån så är möjligt budgetåret 1977/78. I vissa fall har siffror för detta budgetår inte varit tillgängliga, och då bygger siffrorna på tidigare års registrerade belopp. I några fall finns särskilt anmärkt i texten om jämförelser görs med andra perioder.

SSU, Socialdemokratiska Ungdomsförbundet

Förbundet får cirka 2.533.000 i statliga bidrag på ett år. Det motsvarar ungefär 50:- per medlem.

Delposter:

Alkoholupplysning	275.000:-
Sexual- o prev. m. inf.	350.000:-
"Vissa kulturella bidrag"	20.500:-
Stöd till ungdomsorg.	1.300.590:-
Drö försöksverksamh.	90.000:-
Drö lokal verksamh.	605.600:-
Fritidsverksamhet	91.026:-

Unga Örnar

Förbundet var ursprungligen en junioravdelning till SSU, men då man på 30-talet införde förbud mot politiska uniformer (för att komma åt nazisterna) måste Unga Örnar skiljas från SSU och "avpolitiserats". I praktiken fungerar Unga Örnar fortfarande som junioravdelning till SSU. Samlade bidrag cirka 2.080.000:-.

Delposter:

Arvsfonden	253.000:-
"Filmstöd"	85.000:-
Särskilt kulturstöd	225.000:-
"Vissa kulturella bidrag"	221.000:-
Stöd till ungdomsorg.	904.150:-
D:o lokal verksamhet	308.500:-
Fritidsverksamhet	73.830:-

Folkparkerna

Folkparkerna, som vanligen ägs av fackföreningarna på orten, lever huvudsakligen på kommunala bidrag. Det finns emellertid en hel del att hämta även från staten, närmare bestämt 1.675.000:-

Delposter:

För konstinköp	300.000:-
"Vissa kulturella bidrag"	25.000:-
Ospecc. kulturanslag	1.350.000:-

Folkets Hus

Folkets Hus fungerar på ungefär samma sätt som folkparkerna. Men de får mer pengar: 14.815.000:-

Delposter:

För konstinköp	420.000:-
För u-landsinformation	25.000:-
Särskilda kulturella ändamål	700.000:-
D:o utställningar	770.000:-
"Vissa kulturella bidrag"	25.000:-
För "folkrörelseforskning"	60.000:-
Bidrag till lokala Folketshusföreningar	12.815.850:-

Det är inte vi som hittat på rubriker som "vissa kulturella bidrag" och "särskilda kulturella ändamål". Det står man för på departementet.

Verdandi

Verdandi är "Arbetarrörelsens nykterhetsrörelse". Eftersom det är såväl en nykterhetsorganisation, en ungdomsorganisation och en arbetarrörelse faller mannen ner från mängd över Verdandi, trots ett begränsat antal medlemmar har man mycket pengar att röra sig med: 1.812.000:-

Delposter:

Sexual- och prev. m. inf.	90.000:-
Alkoholupplysning	180.000:-
Arvsfonden	125.000:-
Filmstöd	26.000:-
"Särskilda kulturella ändamål"	45.000:-
Stöd till ungdomsorganis.	618.250:-
D:o försöksverksamhet	45.000:-
D:o lokal verksamhet	158.800:-
Stöd till nykterhetsorganis.	475.000:-
Fritidsverksamhet	48.802:-

FPU, Folkpartiets Ungdomsförbund

FPU får ungefär lika mycket per medlem som SSU, cirka 50:-. Vi bör emellertid då notera att det för bägge organisationerna till stor del är fråga om "registrerade medlemmar" som aldrig deltar i verksamheten, och kanske inte ens betalar medlemsavgiften. Sammanlagt belopp:

703.000:-

Delposter:

Sexual- och prev. m. inf.	55.000:-
Alkoholupplysning	50.000:-
Stöd till ungdomsorganis.	475.546:-
D:o lokal verksamhet	86.300:-
Fritidsverksamhet	36.310:-

CUF, Centerns Ungdomsförbund

Sammanlagt stöd cirka 1.934.000:-

Delposter:

Sexual- o prev. m. inf.	100.000:-
Alkoholupplysning	230.000:-
"Särskilda kulturella ändamål"	40.000:-
Stöd till ungdomsorganis.	1.118.150:-
D:o försöksverksamhet	50.000:-
D:o lokal verksamhet	303.000:-
Fritidsverksamhet	92.564:-

MUF, Moderata Ungdomsförbundet

Sammanlagt stöd cirka 886.000:-

Delposter:

Sexual- o prev. m. inf.	40.000:-
Alkoholupplysning	70.000:-
Stöd till ungdomsorganis.	674.500:-
D:o försöksverksamhet	25.000:-
D:o lokal verksamhet	22.500:-
Fritidsverksamhet	53.726:-

KU, Kommunistisk Ungdom

Sammanlagt stöd 609.000:-

Sexual- o prev. m. inf.	50.000:-
Stöd till ungdomsorganis.	487.156:-
D:o försöksverksamhet	35.000:-
Fritidsverksamhet	37.236:-
Arvsfonden	25.000:-

Vi vill inte direkt påstå att organisationerna bluffar, men vi har aldrig stött på någon som kommit i kontakt

med sexual- o preventivmedelsinformation eller alkoholupplysning genom de politiska ungdomsorganisationernas förmedling.

De politiska ungdomsförbundens

stöd är kraftigt underskattat i sammanställningen ovan. De har nämligen möjlighet att anställa "arbetslös ungdom" på beredskapsarbete inom organisationen. Lön och sociala kostnader betalas till större delen av AMS men det går inte att särredovisa detta stöd. Sammanlagt rör det sig dock om flera miljoner kronor om året.

ABF

Studieförbunden får mycket stora bidrag till studieverksamheten, för att täcka lärarlöner, lokalkostnader etc. I många fall rör det sig naturligtvis om kvalificerade lärare som undervisar i sin specialitet. Men det ställs i princip inga som helst krav på lärarens kompetens. I en diskussionsgrupp på fem personer utses en av deltagarna, godtyckligt vem, till lärare, och denne kan sedan lyfta arvede som betalas av statliga bidrag. Detta är något som tillämpas inom alla studieorganisationer, och inte minst de politiska partierna utnyttjar denna möjlighet.

ABF får över 197 miljoner kronor i bidrag till sin studieverksamhet. Men genom diverse anslag över andra delar av budgeten får ABF ytterligare 16.924.000:-

Delposter:

För u-landsinformation	2.137.000:-
Alkoholupplysning	150.000:-
"Särskilda kulturella ändamål"	125.000:-

BIDRAGET

"Vissa kulturella bidrag" 705.150:-	Kulturell experimentverksamhet
bland amatörer 5.000:-	Kultur för handikappade 130.000:-
Kultur i föreningslivet 3.610.000:-	Folkrörelseforskning 340.000:-
Bidrag till organisationskostnader 8.942.000:-	Bidrag till jugoslavisk sånggrupp 50.000:-
Forskning på konsumentområdet 400.000:-	Arbetskyddsinformation 30.000:-
Samhällsorientering för invandrare 300.000:-	

Det är emellertid inte bara de stora etablerade organisationerna som lyfter stora summor. En hel rad småorganisationer får bidrag via en rad olika anslag. Vi har gjort ett politiskt urval ur anslagsfloran:

KPML(r) närstående "Emmaus" får 100.000:- i bidrag för humanitärt bistånd i u-land (=kommunistdiktaturen Guinea-Bissau)

Anslag över samma post har även gått till "Föreningen Böcker till Hanoi", "Svensk-kubanska föreningen", samt "Tyresö u-lands- och fredsförening" (som genom diverse mellanled är ansluten till Världsfredsrådet som är en kommunistisk frontorganisation kontrollerad av Moskva med säte i Helsingfors. Bidragen till de fyra nämnda organisationerna är dock obetydliga.

Vi har ovan nämnt bidraget till ABF: u-landsinformation. Bidragsposten är på sammanlagt 8,99 miljoner kronor. ABF får 2,137 mkr, LO 1,482 mkr och TCO 0,735 mkr. Samtliga övriga organisationer i landet får dela på återstående 4,64 mkr. Bland dessa går stora summor till bl. a.:

Chilekommittén 42.000:-	FNL-grupperna 30.000:-
"De unga Chile-kämparna" 5.000:-	Eritreagrupperna 3.000:-
Föreningen Böcker till Hanoi 4.000:-	Föreningen Unga Filosofer 2.000:-
Ghassan Kanafani-fonden 4.000:-	Afrikagrupper 19.000:-
Internationella Kvinnoförbundet för fred o frihet 15.000:-	OPRECH (pol. fångar i Chile) 5.000:-
Röda Hjälpn för Palsetina 7.000:-	Saharakommittén 4.000:-
Solidarisk handel 10.000:-	Svensk-kubanska föreningen 40.000:-
Svenska Kommittén för Vietnam, Laos och Kambodja 35.000:-	Svenska Kvinnors Västerförbund 15.000:-
Sydvästasienkommittén 3.000:-	Tanzaniaimport c. f. 15.000:-
Ungdomens Fredsförbund 5.000:-	

Beträffande såväl Röda Hjälpn som Ghassan Kanafanifonden gäller att de från säkerhetshåll betraktas som fyller till utländska terroristorganisationer. Båda står PLO utomordentligt nära.

Anslaget till sexual- och preventivmedelsinformation har redovisats i samband med de politiska ungdomsförbunden ovan. Dessutom får bl. a. följande organisationer pengar:

Lesbisk front 30.000:-	Svenska Kvinnors Västerförbund 75.000:-
Jugoslaviska kvinnokommittén 40.000:-	

Pikant är vidare att Elevförbundet, den mer vänsterinriktade elevorganisationen får tre gånger så mycket pengar som ungefär jämstora SECO: 150.000:- respektive 50.000:-. Samma disproportion återkommer för alkoholupplysningsanslaget. Där är beloppen 175.000 respektive 60.000.

Under alkoholupplysningsanslaget får även de s. k. R-förbunden (de organisationer som bl. a. ligger bakom den starkt vänsterorienterade "Pockettidningen R") 100.000:-.

Under ett av de många kulturanslagen får "Folkets Bio" 50.000:- i bidrag. Föreningen Centrumkiosker, som har drivit några kiosker i Stockholms T-bana med enbart kommunistisk litteratur till salu (Zinkensdamm och Gärdet) får 35.000:- i bidrag för denna kulturella insats.

För kulturell experimentverksamhet bland amatörer får en rad lokala avdelningar av ABF, Unga Örnar m. m. bidrag. Men också Hyresgästföreningar: 68.000:- till Hyresgästföreningen i Järfälla.

Även den extrema "kvinnoorganisationen" Grupp 8 får bidrag för liknande experimentverksamhet med 8.000:-.

Sammanlagt 1,3 miljoner kronor går i bidrag till olika "centrumorganisationer", exempelvis författarcentrum, filmcentrum, kulturarbetarcentrum

Ungdomsorganisationer

Bland ungdomsorganisationer som får bidrag kan förutom de politiska partiernas ungdomsförbund nämnas Clarté och Ungdomens Fredsförbund som får 4.700:- var.

Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund och Kooperativa Gillisförbundet har fått ett särskilt anslag på 70.000:- för "utbyte med Jugoslavien: seminarium, utställning kring kvinnofrågor och folkdans".

Tidskriftsstöd

Slutligen har vi en lång rad tidskrifter som får statligt stöd. Bland dessa kan nämnas:

Afrikabulletinen 20.000:-	Amnestybulletinen 25.000:-
Argument 15.000:-	Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia 14.430:-
Atombulletinen 27.345:-	BIS - bibliotek i samhälle 20.000:-
BLM 65.000:-	

Bokcaféts månadsbulletin 50.000:-	Brand 20.000:-
Broderskap 50.000:-	Chilebulletinen 20.000:-
Elevfront 60.000:-	Fjärde internationalen 15.000:-
Frihet 10.000:-	Frihetlig socialistisk tidskrift 50.000:-
Hallbladet 25.000:-	Häftet för kritiska studier 90.000:-
KAO-S 20.000:-	Kommentar 140.000:-
Kommunist 10.000:-	Liberal debatt 60.000:-
Miljö och framtid 50.000:-	Miljötidningen 34.000:-
Norrlandsbulletinen 4.700:-	Nyheter från Latinamerika 30.000:-
Offensiv 20.000:-	Ord och bild 140.000:-
Ordets makt 50.000:-	Partisano 15.000:-
Pockettidningen R 125.000:-	Socialistisk debatt 40.000:-
Socialistiskt forum 60.000:-	Spaniensolidaritét 20.000:-
Svensk Linje 40.000:-	Svensk tidskrift 60.000:-
Tiden 60.000:-	Tidskrift 125.000:-
Verdandi 25.000:-	Verdandisten 25.000:-
Vietnam nu 15.000:-	Zenit 60.000:-

Sammanlagt 149 tidskrifter fick dela på 6.003.570:-.

Och Contra? Avslag på ansökan. Ordföranden för den nämnd som fördelar bidragen refererar den ej protokollförda motiveringen för avslag enligt följande: "Stödet till tidskrifter skall främja ett mångsidigt utbud av åsikter och behandlade ämnen. Contra innehåller huvudsakligen faktamaterial och mycket lite egna åsikter. Den uppfyller därför inte de formella kraven för att få stöd - eftersom den inte har nämnvärt med åsikter i materialet skulle stödet inte främja ett mångsidigt utbud av åsikter. Det är inte något politiskt ställningstagande som ligger bakom beslutet. Nämnden är tvärtom uttryckligen förbjuden att ta hänsyn till vilka åsikter de olika tidskrifterna företräder."

Fan tro't sa Reling.

Oskar Bengtsson

POLSK HÖGEROPPOSITION

Vi berättade i förra numret av Contra om den högerinriktade underjordiska tidskriften Opinia i Polen. Vi har sedan dess fått uppgifter från polska exilkretsar om att den skall utkomma i inte mindre än 5.000 exemplar varje månad. Det skulle därmed vara den största underjordiska tidskriften i Polen, med kanske inemot 100.000 läsare.

Intellectuellas ära och skam

Fil dr Melker Johnsson, som är f. d. clartéist, har nyligen utkommit med boken "Bättre röd än död?" Han skriver i förordet till boken att dagens massmediavänster ger uttryck för intolerans och översitteri. Den avskärmar sig från sanningen. Det är konjunkturvänsterns moraliska självmord.

Peter Viereck, amerikansk poet och statsvetare, var under kriget en hård motståndare till nazismen. Hans engagemang färgades av hans biografi. Farmodern hade, sägs det, varit älskarinna till en prins av Hohenzollern och fått ett barn med honom. Hon förmåddes ingå ett passande gifte och emigrerade med sin man till Förenta Staterna. Barnet var Peters far, som blev ledare för German American Bund, den samlade amerikanska nazistorganisationen. Peter sympatiserade inte med faderns politiska inställning. Hans doktorsavhandling 'Nazismens rötter' (Sthlm 1942) var ett försök att kartlägga den tyska idéhistoriska traditionen, som möjliggjorde Hitler. Mindre populär blev Viereck, när han med samma civilisatoriska och moraliska argument vände sig mot kommunismen. En av hans böcker har den tankeväckande titeln 'De intellektuellas skam och ära'. Äran var fronten mot nazisterna, skammen flirten med kommunisterna.

Fascismen och nationalsocialismen bröt öppet med den västerländska civilisationens ideal. Handling för handlingens egen skull, förhållanden av instinkten, rasen och nationen, herrefolksmentaliteten, ledarkulten etc entusiastiskt på det hela taget inte människor, som gjorde anspråk på att representera kulturen. Kommunismen verkade mer tilltalande. Den kunde betraktas som socialismens sista och högsta fas. Och socialism betyder kamp mot förtryck, orättvisor och privilegier. Segern var dessutom vetenskapligt säkerställd. Marx hade visat, att historien av egen kraft rör sig mot det föreskrivna målet. Arbetskraftens exploatering kommer att upphöra, när produktionsmedlen har övergått i allmän ägo. Målet är, trots ett kort övergångsskede med diktatur, demokrati. Folket reser självt jakobsstegen till himlen.

Tyvärr finns ingen sådan socialism. Det finns bara socialistiska diktaturer.

Men vägen till denna insikt är en lång och smärtsam procedur. Frågan är, om man överhuvudtaget vill kalla sig socialist, när man ser vart socialismen i verklighetens värld leder.

Jag utgår då från att socialism är socialisering. Utan socialisering ingen socialism. Och det allmänna, som övertar produktionsmedlen, är i sista hand staten. Det finns inget socialistiskt land, där inte staten bestämmer över folket - i högre grad än i de kapitalistiska länderna.

Utvecklingen i Sovjetunionen, den första socialistiska staten, delade de intellektuella socialisterna - som det här närmast handlar om - i två skarpt skilda läger. En minoritet blev bittert besvikna. Dit hörde t. ex. Arthur Koestler och George Orwell, som inte förnekade sina erfarenheter för en teori. Koestlers 'Pilen i det blå' och 'Den osynliga skriften' (Sthlm 1953 och 1954) borde bli kurslitteratur vid alla journalhögskolor och samhällsvetenskapliga institutioner. Man måste vara förstockad som en ideolog för att inte dessa böcker ska bli en tankeställare. Koestler visar, hur lojaliteten mot Sovjetunionen - det system som Lenin hade grundlagt och Stalin befest - ledde till offret av just de mänskliga värden, som skulle kunna motivera denna lojalitet. Orwell hade i 'Djurfarman' och '1984' redan på 40-talet beskrivit och genomskådat hela det totalitära bedrägeriet. Han framhöll i en av sina sista essäer (från 50-talet) att den europeiska vänsterns förvirrade inställning till Sovjetunionen berodde på att den höll sig med två olika värdeskalor: "Av en rad invecklade anledningar har nästan hela den engelska vänstern förmått att erkänna den ryska regimen som

'socialistisk' samtidigt som man tyst medger att dess teori och praktik är väsensskilda från allt vad 'socialism' betyder här i landet. Följaktligen har det utvecklats ett schizofrent tänkesätt enligt vilket ord som 'demokrati' kan ges två oförenliga tolkningar och sådana saker som koncentrationsläger och massdeportationer samtidigt kan vara rätt och fel." Sätt för den engelska, den tyska, den franska, den svenska eller vänster var som helst? Orwells karaktäristik gäller överallt.

Och detta är svårt att förstå: att så många intellektuella efter Stalins alla förbrytelser, efter den med exempelvis brutalitet genomförda bondekollektiviseringen, efter de monstruösa rättegångarna på 30-talet och sedan den sista resten av yttrandefrihet hade begravts - det fria ord, som de i sina egna länder så tappert stred för - att de i socialismens namn alltså försvarade diktaturens person och verk. De kunde inte skylla på järnridån. De förnekade helt enkelt - mycket tillkrånglat - vad de visste. Terrorn, som har fått sin hittills fullständigaste beskrivning i Robert Conquests 'Den stora terrorn' (1968) och i Alexander Solzjenitsyns Gulägarkipelagen var redan mångfaldigt avslöjad. Solzjenitsyn har bekant sin överraskning, när han i landsförvisningen upptäckte, att minst trettio författare före honom hade skildrat Stalins helvete. Men man gjorde sig medvetet eller omedvetet blind och döv. Till de medvetet blinda och döva får man tyvärr nog räkna Jean Paul Sartre, den franska litterära vänsterns stolthet. Denna avslöjare och sanningsägare förklarade att man inte borde sprida sådana uppgifter även om de var sanna, det franska proletariet skulle kunna gripas av hopplöshet.

Att saken och klassen går före sanningen är ett gammalt inslag i den marxistiska traditionen. Lenin stolt-

notiser- utlandet

NYTT PARTI I TYSKLAND

Hög-socialdemokrater i Västtyskland har bildat ett nytt politiskt parti, "Die Soziale Demokratische Union" i protest mot den enligt deras tycke alltför vänsterinriktade ledningen i SPD. Det nya partiet har cirka 5.000 medlemmar och en årsbudget på 100.000 mark. Det finns f. n. 200 lokalorganisationer och partiledaren heter Hans-Günther Weber. På programmet står bl. a. starkt "inre säkerhet", europeisk enhet, ekonomisk stabilisering och motstånd mot vänsterflygeln i det liberala partiet FDP.

(Der Beobachter, München)

ARVRIKE?

Jurij Leonidovitch Brezjnev, son till sovjetiske partiledaren och presidenten Leonid Brezjnev har utnämns till ställföreträdande utrikeshandelsminister.

(Neue Zürcher Zeitung, Zürich)

DALAI LAMA VÄGRAD INRESA I USA

Dalai Lama, det tibetanska folkets ledare, som lever i exil i Indien, har vägrats inresetillstånd till USA, med hänvisning till de amerikansk-kinesiska relationerna (Tibet ockuperas av Kina sedan 1950). Amerikanska UD anser resan "opassande".

(Neue Zürcher Zeitung, Zürich)

serade med: "Vi bör vara beredda till vilka trick, lister, olagliga metoder och lögnar som helst". Den öppna beaktelsen till lögnen var hans tankemöda eller skrupper satte sig över alla intellektuella och moraliska bud, existerade problemet väl knappast på allvar. Det har inte heller störst de svenska marxisterna alltför mycket. Jan Myrdal deklarerade t. ex. ännu för några år sedan: "Vetenskapen och litteraturen står inte över klasskampen". Man erinrar sig, att sovjetiska vetenskapsmän på fullt allvar har diskuterat sådana stolligheter som proletär matematik, leninsk statistik och stalinsk medicin. Likheten med nazismen är här rent pinsam. Jag kan aldrig glömma en stor diskussion under 30-talet på gamla Folkets Hus i Göteborg, då en av Sven Olov Lindholms läderjackor förklarade att Einsteins relativitetsteori var en judisk konspiration mot det mänskliga förnuftet.

Men där sanningskravet tränger sig fram - och bland de intellektuella i öster ibland starkare än i väster - är det explosivt. I Frankrike kom i

SOVJETISKA HANDGRANATER PÅ NORDIRLAND

Handgranater av sovjetisk tillverkning har använts mot brittiska soldater på Nordirland. Tidigare var det känt att raketer och gevär av sovjetisk tillverkning användes av IRA. Alltför sovjetiska vapen avslöjas nu i samband med IRA-attentat.

(Neue Zürcher Zeitung, Zürich)

ÄVEN AMERIKANSKA VAPEN HOS IRA

Den palestinska "befrielseorganisationen" PLO försör IRA med vapen. En sådan vapenleverans har stoppats i Bryssel. Det rörde sig bl a om k-pistar och sprängämnen.

(Intern Informationen, Interlaken)

STREJKER OCH PROTESTER I ÖSTTYSKLAND

I den östtyska staden Chemnitz (av östtyskarna kallad Karl Marx-Stadt) har strejker och protester genomförts vid det statliga företaget "Fritz Heckert". Protesterna riktade sig mot prispolitiken och mot införandet av surrogat-kaffe. 50 ledare för protestaktionen arresterades och sitter ännu månader efter aktionen i fängelse. (Tagesspiegel, Väst-Berlin)

alla fall Arthur Koestlers 'Natt klockan tolv på dagen' och Viktor Kravtjenkos 'Jag valde friheten' att under 40-talet spela en politisk roll. Den förra, som gick ut i mer än fyra hundratusen exemplar, bidrog strax efter kriget starkt till kommunistens nederlag i folkomröstningen om en ny fransk författning. Den senare bär en så outhärdlig prägel av sanning och verklighet, att de franska kommunisterna ansåg det nödvändigt att förklara alltsammans för lögn. Kravtjenko väckte åtal och vann målet. Utslaget blev alltså en katastrof för kommunisterna, men som så ofta i länder där man ännu inte har lärt av egna erfarenheter, bära en tillfällig katastrof. Den som kritiserade Sovjetunionen ljög när han talade sanning. Det var logiken.

Denna perverterade logik gäller inte längre i full utsträckning Sovjetunionen. Men beträffande t. ex. Kina, Vietnam eller det för tillfället utkorade landet tycks vänsterlogiken fortfarande hålla. Detta är, för att tala med Peter Viereck, konjunkturvänsterns skam.

Melker Johnsson

MASSOR MED SPIONER

En östtysk på 67 år engagerad i underrättelseverksamhet mot andra östtyskar. "Pålitliga östtyska källor" hävdar att 250.000 av Östtysklands 16,8 miljoner invånare är engagerade av den statliga säkerhetstjänsten, enligt västvärldens största dagstidning Bild-Zeitung.

20 MÅNADERS FÄNGELSE

fick den teckiske arbetaren Gustav Vlasaty. Gustav hade satt upp en artikel ur partiorganet Rude Pravo om lönesänkningar i Chile på anslagstavlan på sin arbetsplats i staden Most. Bredvid artikeln hade han satt upp sitt eget lönebesked. Fängelsestraff utdömdes för "statsfiendlig verksamhet". (Intern Informationen, Interlaken)

KUBA - EN MARDRÖM

Ytterligare en amerikansk flygplanskapare som tvångat ett flygplan till Kuba, och sedan kommit tillbaka till USA har uttalat sig om sin tid på Kuba. Det är Garland Grant, som kapade ett flygplan den 22 januari 1971. Han har tillbringat 7½ år på Kuba. Det första som hände var att han dömdes till 2½ års fängelse för själva kapningen. Han fick sedan påbäckning med 3 år för "politisk aktivitet".

Livet är ytterst brutalt i de kubanska fängelserna, enligt Grant. Själv förlorade han ett öga under fängelsevistelsen, och en av hans medfångar dödades av vakterna. Ögat förlorade han 1974, då han fick ett slag över ansiktet med en bajonett. Han fick vänta fyra timmar innan han fördes till sjukhus. Grant har flera ärr som påminner om fysisk misshandel av fängvaktare.

"Kuba är rena mardrömmen, och att vara amerikan på Kuba är ett helvete, speciellt om man är svart. Kuba är mer rasistiskt än USA" säger Grant som själv är neger.

(GT, Göteborg)

SOVJETISKA SPIONER I NEDERLÄNDERNA

Den holländska regeringen har tillkännagivit att tre sovjetiska funktionärer har utvisats ur landet anklagade för spioneri. De tre är: S. V. Tjervajev, medlem i den sovjetiska handelskommissionen i Amsterdam, I. A. Lopuchov, direktör för Intourists holländska filial och A. S. Poleshuk.

Enligt den holländska dagstidningen "De Telegraaf" utvisades Tjervajev och Lopuchov för att ha arbetat för GRU, den sovjetiska militärspioncentralen (samma som Stig Wennerström arbetade för).

Christer Arkefors

POLITISKA DÖDSDOM I

Vladimir Sjvanija, 42 år, har dömts till döden och arkebuserats i sovjetrepubliken Georgien. Sjvanija protesterade mot russifieringen av Georgien och genomförde tre bombattentat mot regeringsbyggnader i Georgien.

(Neue Zürcher Zeitung, Zürich)

POLITISKA DÖDSDOMAR II

Fyra anti-kommunister som försökt genomföra ett attentat mot kommunistpartichefen Kayson Phomvihane i Laos har avrättats efter en dom i "Högsta folkdomstolen" i Vientiane.

(Neue Zürcher Zeitung, Zürich)

ATTENTATSFÖRSÖK MOT
RAOUL CASTRO

Ett attentatsförsök gjordes mot Kubas försvarsminister Raoul Castro (Fidel lillesbror) under ett besök i Addis Abeba. Attentatsmännen misslyckades och tillfångatogs. De sköts omgående på gatan.

(Intern Informationen, Interlaken)

KUBANER I ANGOLA

De senaste uppskattningarna av antalet kubaner i Angola sträcker sig upp till 25,000 man. Utöver de 25,000 kubanerna finns 2,000 nigerianer. Nigeria har efter den senaste militärkuppen alltmer närmat sig östblocket.

ORO I GEORGIEN - IGEN

Vad hände i Georgien i mitten av april? I Moskva cirkulerar uppgifter om våldsamma oroligheter i huvudstaden Tbilisi i samband med antagandet av den nya författningen för sovjetrepubliken Georgien. I den gamla författningen sades uttryckligen att republikens officiella språk var georgiska. I förslaget till ny författning saknades den paragrafen, men den fanns trots detta med i den författning som godkändes av republikens högsta sovjet den 14 april. Högsta sovjet i Georgien, är liksom högsta sovjet i Moskva bara en "stämpelinstitution" som sätter officiellt godkännande på förslag från kommunistpartiets ledning. Men så skedde alltså inte i detta fall.

I telefonsamtal med meningsfränder i Moskva har oppositionella georgier hävdats att våldsamma demonstrationer rasade i mitten av april. Demonstrationerna började vid universitetet och fortsatte till regeringskvartären. Demonstranterna bar bilder av fångslade medlemmar i den georgiska gruppen för övervakande av Helsingfors-avtalet. Myndigheterna lyckades uppenbarligen inte få kontroll över demonstrationerna förrän efter några dagar. Flera väst-journalisters sedan länge planerade resor till Georgien inställdes med kort varsel och med konstruerade motiveringar.

(The Economist, London)

TAIWAN - EKONOMISKA
FRAMSTEGEN FORTSÄTTER

Några länder i Sydostasien har satsat på en "kapitalistisk" utvecklingsstrategi, och framgångarna låter inte vänta på sig. Under 1977 startade 3,951 nya fabriker driften på Taiwan. Industriproduktionen steg med 11,2%.

(Freies Asien, Bonn)

KALLE ANKA I FINLAND

Det väckte berättigad uppmärksamhet när Helsingfors' stads ungdomsnämnd beslöt att stoppa prenumerationen på Kalle Anka, eftersom tidningen spred "kapitalistiska värderingar". Beslutet blir än märkligare när man ser att bakom beslutet stod inte bara vänsterpartierna utan även Liberala Folkpartiet, Svenska Folkpartiet och Samlingspartiet (som hävdar sig vara Finlands motsvarighet till moderaterna).

(Express, Helsingfors)

ATT FINANSIERA KOMMUNISTER

Kommunistpartierna är i de flesta länder förmögna. Förmögnast av alla kommunistpartier är sannolikt det franska kommunistpartiet. Jean Montaldo har skrivit en bok om det franska kommunistpartiets finanser. Det är bara en liten del av kommunistpartiets intäkter som kommer från öppna transaktioner, i Frankrike eller internationellt. Huvuddelen av finansieringen sker mer eller mindre "underjordiskt". Kommuner som kontrolleras av kommunisterna ser till att partiet får goda intäkter. Staden anställda kan ställa sina tjänster till partiets förfogande, lokaler kan lånas ut gratis. Men viktigare är den kommunala upphandlingen. Det händer ofta att kommunistdominerade kommuner ger exempelvis byggnadskontrakt till av kommunisterna kontrollerade byggnadsföretag, utan konkurrerande anbud.

Exporten av jordbruksprodukter till östblocket kontrolleras helt av kommunistpartiet och partiet närstående företag. Ett företag med namnet GIFCO, som likaså kontrolleras av partiet levererar papper och sportutrustning till kommuner i Frankrike. Andra företag ger ut skolböcker och inte mindre än 160 tidningar, varav sex dagliga. Partiet kontrollerar vidare fastigheter, restauranger, kaféer, bärer och även byggnadsfinansieringsinstitut.

De kanske bästa möjligheterna till finansiella manipulationer och förtäckt stöd från Moskva ges genom att partiet, liksom den långa raden av kontrollerade företag, alla använder sig av samma bank: Banque Commerciale pour l'Europe du Nord, som är den största utlandsägda banken i Frankrike, ägd av Sovjetunionen. Banken har för övrigt figuretrat i olika terroristgruppers finansiella transaktioner.

AFRIKAS RÖST

President Felix Houphouët-Boigny i Elfenbenskusten, som räknas till en av Afrikas främsta moderata ledare, har nyligen kritiserat Västerlandets blundande inför de kubanska styrkornas inblandning i Angola: "Inom mindre än två år har kubanerna dödat tusentals angolares - kallblodigt mördat våra afrikanska bröder. Under denna korta period stupade fler offer än under 15 år av guerrillakrig mot Portugals kolonialism. Ändå noterar Väst sällan denna grymma realitet".

Sverige reagerar genom att ge Kuba såväl som den kommunistiska minoritetens regimen i Angola u-hjälp.

SOVJETISK UPPRUSTNING

I en vitbok av den brittiska regeringen, utgiven i mars i år, fastslås följande ökning av olika sovjetiska militära enheter, jämfört med 1968 (inom parentes ökningen under dessa tio år):

- 1) U-båtar med kärnvapenkapacitet: från 44 till 104 enheter (136%)
- 2) Torpedjagare och kryssare beväpnade med raketer: från 6 till 23 (283%)
- 3) Fregatter och eskortfartyg: från 45 till 65 (44%)
- 4) Fartygsstationerade flygplan: från 170 till 220 (29%)

För marktrupperna i Centraleuropa anges följande siffror:

- 1) Stridsvagnar: från 7,250 till 9,500 (31%)
- 2) Artilleripjäser: från 3,200 till 4,400 (38%)
- 3) Bepansrade transportfordon: från 5,300 till 9,500 (79%)
- 4) Taktiskt flyg: från 1,655 till 1,975 (19%)

Per NATO-enhet anges följande siffror för de kommunistiska styrkorna:

- 1) Markenheter: 1,2
- 2) U-båtar: 1,4
- 3) Taktiskt flyg: 1,0

För Centraleuropa blir relationstalen följande:

- 1) Soldater: 1,2
- 2) Stridsvagnar: 2,7
- 3) Taktiskt flyg: 2,4

Christer Arkefors

PASSAGERARFLYG PÅ
SPIONUPPDRAG

Studier av sovjetiska trafikflygplan visar att 25% av dessa under överflygning av utländskt område avviker från den tillåtna luftvägen. Man misstänker att planen är försedda med spionkameror, som utnyttjas vid dessa tillfällen. Måhända en (oacceptabel) förklaring till ryssarnas nedskjutning av det sydkoreanska trafikflygplan som kom ur kurs över Kola-halvön i april i år?

(Le Point, Paris)

UNESCO

FN:s utbildnings- och kulturorganisation UNESCO har en irländare vid namn Sean MacBride som chef. Lenin-pristagare och f.d. stabschef i IRA tillhör hans meriter...

(National Review, N. Y.)

IRANSKA STUDENTER

Iranska studenter protesterar ofta mot sitt hemlands regim, såväl i Sverige som utomlands. För att få ett riktigt perspektiv på protesterna bör man känna till att 55.000 iranier studerar utomlands, huvudsakligen tack vare stipendier från hemlandets myndigheter. 1953, när shahen fick makten, kunde 17 % av befolkningen läsa, idag är siffran 60%. 1953 fanns det 8.000 studenter vid Irans fem universitet, idag finns det 57.000 vid 21 universitet och ytterligare 97.000 vid tekniska högskolor och liknande.

(National Review, N. Y.)

TRE KGB-BILAR BEVAKAR AGAPOV

Aleksander Kurpel, som nyligen utvisades från Sovjetunionen, berättar för tidningen Dagen att det ständigt finns tre KGB-bilar som bevakar det hus i vilket familjen Agapov bor. Kurpel var nära vän med familjen Agapov och det var han som arrangerade Ludmilla Agapovas presskonferens i Moskva. Kurpel berättar vidare att myndigheterna försöker isolera familjen och utsätta den för diverse trakasserier. Dottern Lillie får nu t.ex. dåliga betyg i skolan, trots att hon är duktig och tidigare fått bra betyg.

TREDJE FRONTEN

Nu börjar även anti-kommunister kunna organisera sig (underjordiskt naturligtvis) i Kommunist-Kina. I Kanton verkar "Tredje fronten", som uppges ha en stark ställning på Chung-Shan-universitetet, och enligt kinesiska kommunistpartiets provinskommitté i provinsen Kwangtung (där Kanton ligger) har många anhängare och även kontroll över vissa produktionsenheter. "Tredje fronten" kallar sig så eftersom "de fyras gäng" gått under namnet "första fronten" och anhängare till Teng Hsiao-ping under namnet "andra fronten".

(Intern Informationen, Interlaken)

YTTERLIGARE ETT MYTERI

Rapporter har nått Väst om ytterligare ett myteri på ett sovjetiskt fartyg i Baltikum. Den här gången (i augusti 1977) var det dock bara fråga om en motortorpedbåt. Myteristerna hade för avsikt att sätta kurs på Sverige, men de övermannades och togs till fånga.

(Intern Informationen, Interlaken)

TERRORISM

70% av de vapen som beslagtogs från terrorister i Europa under de senaste åren kommer från Tjeckoslovakien. Baader-Meinhof-ligan var exempelvis nästan enbart beväpnad med tjeckoslovakiska pistoler och gevär. Det hävdar det västtyska kontraspionaget. Med stor sannolikhet har också de "röda brigaderna" i Italien sitt högkvarter i Karlovy Vary (Karlsbad), centrum för den tjeckoslovakiska hemliga polisens guerilla- och sabotageavdelning.

Många detaljer om förbindelser mellan terrorismen i Europa och hemliga polisen iländerna bakom järnridån har sammanställts i en vitbok av ett utskott i amerikanska senaten (Scusasis, Sub-committee of the USA's Secret Intelligence Service) ledd av senator Thurmond.

Även Centre for the Study of Conflict i London, under ledning av Brian Crozier, har funnit många samband mellan terrorister i Europa och Öststaterna. Crozier har nyligen föredragit detta inför den amerikanska senaten.

Ulger Meins, f.d. medlem i Baader-Meinhof-ligan, död i tyskt fängelse, besökte ofta ett sovjetiskt träningsläger, där han bl.a. deltog i en vapenkurs. I Tjeckoslovakien har bl.a. italienarna Agostino Iel (22 oktober-ligan), Renato urcio (röda brigadernas ledare), Alberto Francheschini (Curcios ögra hand) och Agostino Pelli (medlem i röda brigaderna) genomgått utbildning.

Christer Arkefors

HENRI CURIEL DÖDAD

Namnet säger kanske inte mycket för den som inte känner bakgrunden. Och det gör tydligen inte ens TT, som skickat ut en liten notis om händelsen och presenterat Henri Curiel som "en av grundarna av det egyptiska kommunistpartiet". Det är alldeles riktigt, men vad som är betydligt viktigare är att Curiel säkerhetspolisen i en rad länder ansetts vara den huvudperson kring vilken samordningen mellan olika internationella terroristgrupper sker. Det är Curiel som skött stora delar av förbindelserna mellan Baader Meinhof-ligan, PLO, Röda Brigaden i Italien och Röda armén i Japan. Sannolikt har han också stått för förmedlingen av betydande penningbelopp från bl.a. Libyens statschef Khadaffi, men också möjligen från sovjetiska KGB och liknande intressenter.

SOVJET OM KINA

Sovjet uppskattar antalet slavarbetsläger i Kommunist-Kina till "mer än 1.000" och antalet fångar till cirka en miljon.

Bokrecension

I "Fallet Engström/Sareld" skildrar Andres Küng de båda svenska pingstvännerna Nils-Erik Engströms och Bengt Sarelds färliga missionsuppdrag för att söka hjälpa sina förföljda trosfränder i Sovjet. Man får på ett utförligt sätt reda på de två svenska pingstvännernas bakgrund, som bland annat innehåller tidigare resor till Öststaterna. Küng skildrar även deras möten med trosfränder i Sovjet, bl.a. Nadexja Vins. Vi får också uppleva förhören, fängelsevistelsen, frigivningen och återkomsten till Sverige. Boken ger också en historisk bakgrund till dagens religionsförföljelse i Sovjetunionen.

Küng tar också upp svenska massmedias behandling av fängslandet av Engström och Sareld. I en bilaga återtages delar ur den sovjetiska grundlagen av år 1977 och olika religionslagar.

Boken är spännande och viktig. Den blir till en maning för läsaren att inte glömma de människor som förföljs på grund av sin tro i det kommunistiska Östeuropa.

Andres Küng: Fallet Engström/Sareld. Bokförlaget Libris, Box 330, 701 05 Örebro. Cirkapris 24:-.

Benny Rung

TERRORISM

Det danska förlaget Bogan i Lyngø har nyligen gett ut en bok om terrorismen av Jens Thomsen, som är journalist vid Berlingske Tidende. Thomsen berättar i skakande detaljer om den internationella terrorismens hittillsvarande verksamhet och även om de kontakter som finns mellan palestinska, japanska, tyska och italienska terrorister.

Boken är en synnerligen detaljerad och ambitiös genomgång av de senaste årens händelser. Titeln är "Rejsende i terror".

ÖST UTNYTTJAR RECESSIONEN

Östblocket har nu börjat utnyttja den ekonomiska recessionen i Väst till att köpa upp företag i ekonomiska trångmål. Köparna tar naturligtvis inga ekonomiska hänsyn, utan uppköper tjänar mer strategiska syften. Östblocket anses äga cirka 300 företag i Väst med en sammanlagd balansomsättning på 600 miljoner \$.

I Sverige är det, förutom rena handelsföretag som säljer i Öst tillverkade varor, bl.a. fråga om glödlampsfabriken Tungfram, som ägs av ungerska staten; detta dock sedan många år tillbaka.

nötiser- Sverige

VARFÖR INTE HELA SANNINGEN?

Tekniker Eskil Block, f.d. TV-reporter och synnerligen välorienterad i journalistikretsar, har i en lång debattartikel i tidningen Dagen tagit upp "bordellhärvan", massmedia och Riksdagen. Block menar att såväl massmedia som Riksdagen har misskött sig. All uppmärksamhet har riktats mot spektakulära påståenden att den ene eller andre politikern gjort bordellbesök. Kärnfrågan är betydligt allvarigare menar Block. Efter en resumé av vad som pågår inom narkotikahandel och prostitution i Stockholm fortsätter Block:

"Är det då så alldeles orimligt att man inom polisen har börjat ställa frågan om det inte kan förhålla sig så, att det finns individer inom riksdagen själv som har ett mer konkret intresse av att det tillgår på det här sättet? De kanske inte har satt sig in i de märkliga sociala teorier som på statens bekostnad sprids genom KRUM och RFHL, vilka organisationer ju alltid vördsamt måste tillfrågas, innan någon ny obetydlig inskränkning skall företagas i hallickarnas, knarkkungarnas och de andra storgångsterns lagstadgade rörelsefrihet inom eller utom våra fängelser... Det är denna kanske en smula fantasilösa och cakelspåriga polislogik, som har lett till att SÄPO och rikspolischeferna på senare år har avdelat folk för att övervaka de hus där man vet att koppleri och olagligt spel, knarkhandel och olaglig spritförsäljning förekommer. De har ställt folk på vakt, förhört hyresgäster, talat med prostituerade och sammanställt resultaten i rapporter".

Det finns betydligt mer graverande uppgifter än lösa påståenden från en "bordellmamma" om prominenta personligheters samröre med den organiserade brottsligheten (Detta finns i polisens spaningsrapporter; Fäldin förekommer dock bara i bordellmammans "vittnesmål"). Men polisen och åklagarväsendet för inte saken vidare. Och massmedia har inget intresse att gräva i saken. Det finns nämligen även ledande journalister inblandade. Bl.a. en ledare för debattprogram i TV. Mannen, som är dömd till fängelse för koppleri får ledigt från fängelset för att sköta sitt jobb på TV. Han fortsätter att dyka upp så gott som varje vecka i av övriga massmedia uppmärksamade debattprogram, trots att han officiellt sitter i fängelse.

Än allvarigare är emellertid att meniga poliser öppet talar om korruption bland de högre cheferna.

Och att polisen inte ens vågar sända ut signalementet på färgade brottslingar, för att inte bli beskylld för rasism i massmedia.

SOVJETISK FLYKTING TILL HAPARANDA

En sovjetisk flykting som tagit sig över gränsen mellan Sovjet och Finland har upptäckt lyckats ta sig genom hela Finland, och har anmält sig till polisen i Haparanda och sedan beviljats politisk asyl i Sverige. Flyktingar från Sovjet som ertappas i Finland blir obönhörligen tillbakaskickade till långvariga fängelsestraff i Sovjet, (Norrbottens-Kuriren, Luleå)

KOMMUNALT MYGEL

Från Åtvidaberg berättas att kommunen beslutat att tillsätta en näringslivasekreterare. Vid beslutet i kommunstyrelsen var enligt kommunstyrelsens ordförande "en lämplig person viddalad". Namnet kunde dock inte uppges. Som främsta merit angavs att personen arbetat tre år på länets företagareförening. Posten tillsattes på detta sätt "obesett". Det visade sig så småningom att personen var pensionerad redaktör, och att han inte alls varit anställd på företagareföreningen. Frågan är polisanmäld.

NEUTRONBOMBEN

En av ryssarnas viktigaste politiska linjer under senaste året har varit att skapa politiskt motstånd mot neutronbomben. Beklämmande nog förefaller man vara framgångsrika. T. o. m. statsminister Thorbjörn Fälldin har i FN uttalat sig mot neutronbomben.

Sovjetledarna har gjort det generösa erbjudandet att själva avstå från att tillverka en neutronbomb, om amerikanerna gör detsamma. Men den strategiska situationen är sådan att det bara är ryssarna som skulle tjäna på en sådan överenskommelse. Neutronbomben är speciellt avsedd för att användas mot stridsvagnar. Ryssarna har en överlägsenhet på mer än tre mot ett i stridsvagnar i Centraleuropa.

Neutronbomben är speciellt avsedd för att stoppa en invasion av stridsvagnar. Ryssarnas överlägsenhet i pansar gör att de naturligtvis inte har den minsta användning för neutronbomben, men samtidigt att en eventuell amerikansk neutronbomb skulle utjämna den strategiska överlägsenheten för ryssarna i Centraleuropa. Det är bara att beklaga att statsminister Fälldin i denna fråga går ryssarnas ärenden.

(Uppgifterna om neutronbomben från tidskriften "Battle")

SAMHÄLLET FÖRLORAR PÅ DE HÖGA MARGINALSKATTERNA

Konsekvensen av de höga marginalskatterna är att folk "jobbar åt sig själva" mer än vad borde. Det kan gälla arbeten i det egna hemmet, men också arbete för vänner och bekanta.

Ekonomerna Gunnar Du Rietz har i en artikel gjort överslagsberäkningar för att visa samhällets kostnader.

Samhällets kostnader uppstår dels i form av förlorade skatteintäkter på de tjänster som inte debiteras, men det är inte en samhällsekonomisk fråga i vidare mening. Det är det däremot när oskickliga amatörer tränger ut skickliga yrkesmän från marknaden.

Få har råd att hyra in tjänster för målnings- och tapetseringsarbeten exempelvis, trots att yrkesmän klarar av arbetet kanske tre gånger så fort. Men det blir trots detta billigare för den enskilde att göra arbetet själv.

Själva grundprincipen i penningekonomin är att man byter varor och tjänster och utnyttjar specialisering och yrkeskunskaper effektivt. Skattesystemet innebär att denna grundprincip inte längre är hållbar i alla lägen. Vi ser också resultatet: en återgång till den rena bytesekonomin inom vissa branscher.

Du Rietz visar med sina överslagsberäkningar att det i stort sett lönsamt att göra allt som man får ett "utbyte" på mer än 14:- i timmen själv. Vanliga hantverkstjänster debiteras med ungefär 75:- per timme. Detta innebär att hantverkaren måste vara minst fem gånger så effektiv som privatpersonen för att kunna konkurrera. När det gäller snickerier, tapetsering etc. är hantverkaren bara 3-4 gånger så effektiv som privatpersonen. Resultatet: Samhällets totala effektivitet sjunker, genom att privatpersoner tar över yrkesmännens arbete.

SE UPP!

Varning för synnerligen osaklig information om Argentina i samband med fotbolls-VM. För en tid sedan lät exempelvis Sveriges Radio Argentinas förre (peronistiske) finansminister fördöma fotbolls-VM. Kostnaderna skulle kunnat ge en miljon familjer bostäder menade han och Sveriges Radio. Vid en omräkning av valutorna visade det sig emellertid att det bara skulle blivit 80:- per familj. Räcker knappast till att bygga en lägenhet. Dessutom hade man bara sett på kostnaderna - helt bortsett från intäkterna.

SKAKANDE VITNESMÅL PÅ KAMBODJA-TRIBUNALEN I OSLO

Från Contrás Oslo-korrespondent Per Danielsen

I Norge har det, som vi tidigare har kunnat rapportera, bildats en "Aksjonen for et fritt Kambodja". Under slutet av april genomfördes en "Kambodja-tribunal" som granskade kränkningarna av de mänskliga rättigheter i det kommunistiska Kambodja.

Till tribunalen hade kallats vittnen som dels hör till de främsta experterna på utvecklingen i det nya Kambodja, dels vittnen som själva upplevt omvälvningen i landet.

Det var en unik samling av Kambodjakännare som gav en uppskattande bild av landet.

Bland experterna märks författarna François Ponchaud, John Barron och Anthony Paul samt Jean Lacouture och Charles Meyer. Ponchaud står för det ena internationella standardverket om Kambodja "Cambodge - l'année zéro" och Barron och Paul för det andra "Murder of a Gentle Land". Den senare boken väntas i svensk översättning senare i år på Contra förlag.

Ponchaud är katolsk präst, och han bodde i Kambodja mellan 1965 och 1975. Han upplevde de röda khmernerens maktövertagande i Phnom Penh.

När de röda khmernererna tog makten bodde det mellan tre och tre och en halv miljon människor i Phnom Penh. Evakueringen började samma dag som guerillan kom Mellan klockan 11.00 och 19.00 var större delen av evakueringen redan genomförd. Jag såg själv inga exempel på det våld som senare rapporterats. Men jag såg hur människor tvingades ut ur ett sjukhus i närheten av mitt hem, trots att de var så sjuka att de inte kunde stå. I stort sett lyckades de röda khmernererna genomföra evakueringen "frivilligt" - man sa

Många människor har avrättats i Kambodja, det står utom allt tvivel. Först och främst gjorde man sig av med alla officerare och regerings-soldater som anmälde sig hos de röda khmernererna. Senare blev universitetsfolk och intellektuella avrättade. Under 1976 drev man en intensiv jakt på alla regeringssoldater som gömt sig ute på landsbygden. 1977 blev också åtskilliga röda khmerner avrättade - det var människor som man bedömde som potentiella kuppmakare. Sammanlagt tror jag att minst 100.000 människor avrättats de senaste tre åren - kanske t. o. m. två eller tre gånger så många. Dessutom har mellan en och två miljoner människor dött på grund av svält, sjukdomar och överansträngning.

Det är naturligtvis inte lätt att göra exakta beräkningar. Mina uppskattningar bygger på intervjuer med flyktingar. De flesta familjer förefaller ha förlorat ungefär en tredjedel av sina medlemmar. Någon gång är det kanske bara en på tio som är i livet. Från detta kan man göra vissa grova överslagsberäkningar.

I september 1977 sa Pol Pot att mellan en och två procent av befolkningen var "reaktionärer och oppositionella element", men idag använder han betydligt hårdare ord. Särskilt sedan årsskiftet 1977/78. Nu skall alla fiender "elimineras" både i armén och bland folket.

Så långt François Ponchaud. Sammanlagt 10 flyktingar la också fram sina vittnesmål. Flertalet var bönder, men det fanns också en polis, en läkare och en lärare.

Den 43-årige polismannen Pam Moeun berättar:

Varje dag förföljs jag av det hemska som jag upplevt. Röda khmernererna tog min tvåårige son och grep även mina andra söner, 4 och 10 år gamla. Min hustru fick order att ta av sig naken. Självfördes jag mot ett dike och jag förstod att vi skulle avrättas. Jag slet mig loss och lyckades springa till skogen medan kulorna ven om mig. Jag trillade ner i en bäck och klarade mig. Jag befann mig alldeles vid avrättningsplatsen. Jag såg facklor tändas och hörde fasansfulla skrik. De röda khmernererna delade sig i tre grupper för att utföra odåden. Den första gruppen hämtade offren. Den andra gruppen satte på ögonbindlar och den tredje skötte avrättningen. Jag väntade tills skriken upphört och regnet slutat. Sedan kunde jag orientera mig med hjälp av Krokodilstjärnan (=Polstjärnan)

Den 41-årige Ear Soth hade själv varit med i de röda khmernererna. Han berättade:

Vår patrull stötte på några hundra människor som försökte fly till Thailand. Patrullen dödade ungefär hundra och tillfångatog 43 andra - mest kvinnor och små barn. De blev alla bakbundna och övervakades under en natt i Bor Taing. De dödades dagen därpå 300 meter från byn.

De röda khmernererna gav de ungefär 380.000 invånarna i staden Pailin order om att lämna staden och gå i riktning mot Battambang. Efter cirka 7 km såg jag tre högar med lik. I byn Pang Rolin ytterligare 5 km längre bort såg jag två andra likhögar och ungefär 70 lik av högre officerare som låg utspridda. När jag kom till Samlaut såg jag ytterligare en hög med ungefär 100 lik, som begravs med hjälp av en gul traktor.

CONTRA

FÖR FRIHET - MOT SOCIALISM
oberoende borgerlig tidskrift

ISSN 0347 - 6472

Utgivning:

Contra utkommer med fyra tjugosidiga och två fyrsidiga nummer per år. Nästa nr kommer i augusti.

Ansvarig utgivare:

Christer Arkefors

Adresser:

Box 6082, 102 32 STOCKHOLM 6
telefon 08- 39 66 81
Box 2035, 403 11 GÖTEBORG 2
Box 426, 701 06 ÖREBRO 1

Prenumeration:

22 kronor (eller mark) per år.
Postgiro 85 95 89 - 4
Bankgiro 261 - 2638
Finskt postgiro 1125 82 - 9

Redaktion:

Christer Arkefors, Géza Málnár, Carl G. Holm, Sven Enberg och Oskar Bengtsson,

Medarbetare:

Stockholm: Klas von Holst, Malmö: Nils-Eric Brodin, Göteborg: Robert Gothius, Washington: Allan C. Brownfeld, London: Harry Jones, Rom: Sven-Erik Lindström, Toronto: Vincent H. Miller, Oslo: Per Danielsen.

Presslagd 1978-05-29